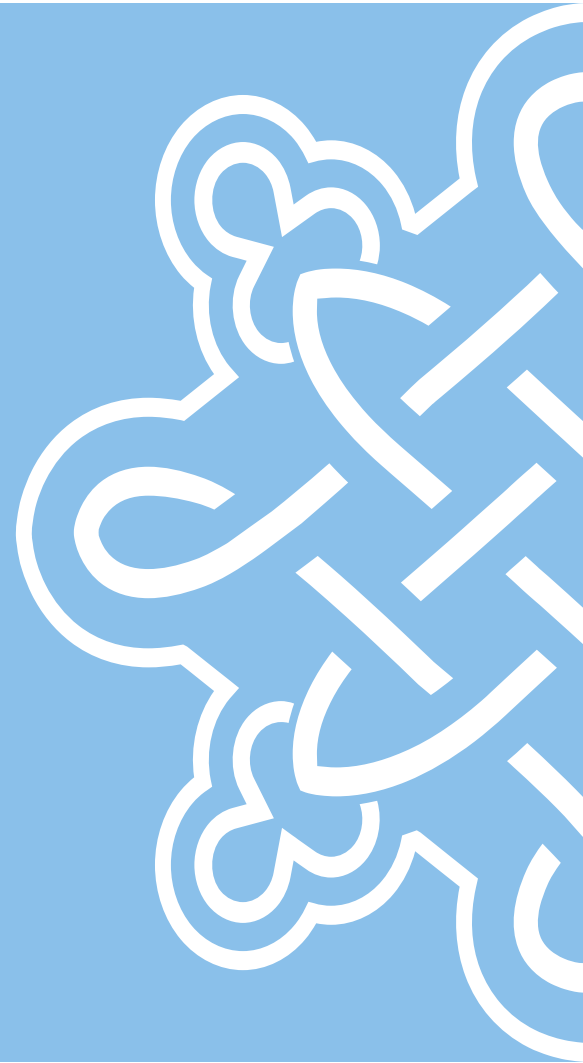

IDŐKÖZI JELENTÉS

2019

NOVEMBER

Beszámoló az MNB
2019 harmadik negyedévi
tevékenységéről

2019
NOVEMBER

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2019. október 31-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	5
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	10
3. Az MNB felügyeleti tevékenysége	14
4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége	21
5. Szanálás	24
6. Nemzetközi tartalékok	25
7. Készpénz-logisztikai tevékenység	26
8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	33
9. Az MNB statisztikai tevékenysége	36

1. Monetáris politika

A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentés publikálása előtt áttekintette az inflációs és makrogazdasági folyamatokat. A globális inflációs nyomás enyhén csökkent a nyári hónapokban, miközben geopolitikai események következtében az olajárak emelkedtek. Az eurozónában az infláció a romló konjunktúra miatt továbbra sem éri el a 2 százalékot, és ezzel összhangban a maginfláció alakulása is visszafogott árdinamikát mutatott. A hazai inflációt továbbra is a változékony tételek befolyásolták, ezért a kilátások megítélésében nagyobb figyelmet kaptak a tartós tendenciákat megragadó alapfolyamat-mutatók. Az éves fogyasztóiár-index immár 2018 közepe óta folyamatosan 3 százalék körül ingadozik, míg az adószűrt maginfláció 2019 elején 3 százalékra emelkedett. Az MNB elérte inflációs célját. A szeptemberi inflációs erőjelzés szerint az év hátralevő részében a fogyasztóiár-index – a tavalyi üzemyagár-csökkenés bázishatása miatt – újra nő, majd fokozatos mérséklődést követően a 3 százalékos inflációs cél szintén stabilizálódik. Az adószűrt maginfláció a következő hónapokban enyhén emelkedik, majd a külső dezinflációs hatások begyűrűzése miatt a korábban vártnál alacsonyabb pálya mentén 3 százalékra mérséklődik. A korábbi hónapokhoz hasonlóan az infláció és az adószűrt maginfláció alakulását meghatározó tényezőkben kettősség figyelhető meg. A változatlanul erőteljes belső kereslet emeli, míg a tovább romló külső konjunktúra fékezi az áremelkedés ütemét. A várakozásoktól elmaradó adószűrt maginfláció, valamint az európai konjunktúra folytatódó lassulása az elmúlt hónapokban erősítette a lefelé mutató kockázatokat.

2019-től a gazdasági növekedés fokozatos lassulása várható, melyben a romló európai konjunktúra is egyre jelentősebben érezteti a hatását. A gazdasági növekedés alakulásában továbbra is meghatározó szerepe lesz az erős belső keresletnek. A bérdinamika várható lassulásával a fogyasztás növekedési üteme szintén mérséklődik, azonban továbbra is hozzájárul a GDP növekedéséhez. A vállalati szektor beruházási alapfolyamatai kedvezően alakulnak, melyet a dinamikus vállalati hitelezés, valamint a nyáron elindított Növekedési Kötvényprogram is támogat. Mindeközben, az exportorientált beruházások kivitelezésének az újra ütemezését jelentheti a tovább romló külső környezet, valamint az eurozónával kapcsolatos bizonytalanságok. Az európai és a globális felvevőpiac kilátásainak romlása miatt a hazai export emelkedése visszafogottabb lehet. A szeptemberi előrejelzés szerint a magyar GDP várhatóan 2019-ben 4,5 százalékkal, míg 2020-2021-ben 3,3 százalékkal nő. A romló európai konjunktúra ellenére várhatóan a következő években is fennmarad az eurozónához képesti 2 százalékpontos növekedési többlet.

A gazdaság külső finanszírozási képessége a GDP 2 százaléka körül stabilizálódik, miközben a folyó fizetési mérleg egyenlege 2020-tól ismét javul. A tartós külső finanszírozási képességnek köszönhetően a gazdaság nettó külső adóssága az előrejelzési horizonton nulla közeli szintre csökken. A folyó fizetési mérleg egyenlege 2019-ben átmenetileg csökken a külkereskedelmi egyenleg mérséklődésével, amelyhez a lassuló globális kereslet és a továbbra is erős belső keresletnövekedés járul hozzá. Ezzel párhuzamosan a jelentős EU transzfer felhasználásoknak köszönhetően az ország külső finanszírozási képessége stabilan a GDP 2 százaléka körül alakul 2019-ben. A következő évtől a nettó export növekedési hozzájárulása ismételten pozitívvá válik, amit a fogyasztás és beruházás visszafogottabb növekedési dinamikája magyaráz. Eközben, az EU-transzferek felhasználása a költségvetési ciklus végéhez közeledve fokozatosan mérséklődik. A két hatás eredményeként a folyó fizetési mérleg egyenlege 2020-tól újra javul.

Az ország finanszírozási képességének fennmaradásával a külső adósságráták tovább mérséklődnek és a nettó külső adósság 2021-re nulla közelébe csökkenhet. A költségvetés 2019-ben a törvényi előirányzattal összhangban 1,8 százalékon alakulhat. 2020-ban a költségvetési törvény alapján a hiánycél jelentős tartalékok mellett 1 százalékra csökken. 2019-et követően a költségvetési politika 2020-ban és a Konvergencia Programmal összhangban 2021-ben is anticiklikus marad. A magyar és európai uniós költségvetési szabályoknak megfelelően az adósság 2021 végére tovább mérséklődik.

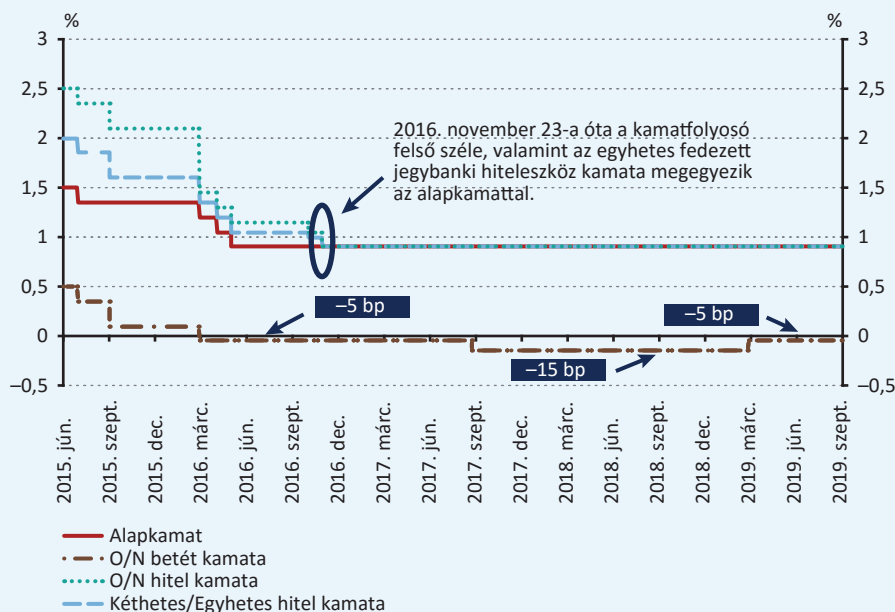
Az elmúlt hónapokban a romló konjunkturális kilátások következtében a kockázatvállalási hajlandóság mérséklődött. A folyamatok mögött a globális növekedési kilátások romlása, geopolitika események, valamint a külkereskedelmi feszültségekből és Brexitből eredő bizonytalanságok álltak. A kedvezőtlen hatás érzékelhető volt mind a fejlett és feltörekvő részvény-, mind pedig a feltörekvő kötvénypiacokon. Az összképet valamelyest árnyalják a szeptemberi kedvező fejlemények a kereskedelmi tárgyalások kapcsán, amelyek hatására a fejlett országok tőzsdeindexei emelkedtek. A növekedési kilátások

további romlása miatt az elmúlt időszakban a globális kondíciók lazítására vonatkozó várakozások erősödtek. Az elmúlt negyedévben az 1 és 3 hónapos BUBOR-kamatok enyhén mérséklődtek, ugyanakkor a középső és főként a hosszú szakaszon a hozamok jelentősen csökkentek. A legnagyobb csökkenés a hozamgörbe hosszú végén volt megfigyelhető. Az időszak során a kockázatvállalási hajlandóság mérséklődésével a forint a régiós devizákhoz hasonlóan gyengült az euróhoz képest.

A Monetáris Tanács szerint az elmúlt negyedévben a korábbi szimmetrikus kockázatok aszimmetrikussá váltak. A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentés alappályája mellett három alternatív forgatókönyvet emelt ki. A romló globális konjunktúra erősebb dezinflációs hatását bemutató scenárió megvalósulása az alappályához képest alacsonyabb inflációs pályát és visszafogottabb növekedést eredményez. A nagyberuházások elmaradását és az alacsonyabb beruházási aktivitás lehetőségét tárgyaló forgatókönyv az alappályánál alacsonyabb inflációt és visszafogottabb növekedési ütemet feltételez. A magasabb bérnövekedéssel és dinamikus fogyasztásbővüléssel számoló alternatív pálya esetében a hazai gazdasági növekedés erőteljesebb, míg az infláció magasabb az alappályá-előrejelzésnél. A kiemelt forgatókönyvek mellett a Monetáris Tanács további kockázatként a versenyképességi reformok megvalósulását, valamint a háztartások megtakarításának erőteljesebb bővülését valószínűsítő forgatókönyveket tárgyalta.

Az árstabilitás fenntartása érdekében 2019 szeptemberében a Monetáris Tanács nem változtatta meg a monetáris kondíciókat. A Monetáris Tanács a 2016. májusi kamatdöntés óta 0,9 százalékon tartotta az alapkamatot, az egynapos jegybanki fedezett hitel kamatát és az egyhetes jegybanki fedezett hitel kamatát, míg az egynapos jegybanki betét kamatát 2019. március 26-i ülésén 10 bázisponttal -0,05 százalékra emelte (1. ábra). A Tanács szeptemberben a negyedik negyedévre megcélzott átlagos kiszorítandó likviditás nagyságát 100 milliárd forinttal, a korábbi 200-400 milliárd forintos sávról, legalább 300-500 milliárd forintra emelte, és ennek figyelembevételével határozza meg a jegybanki swapeszközök állományát. A Monetáris Tanács szeptemberi iránymutatásának megfelelően 2019. januártól az irányadó eszköz szerepét a kötelező tartalék vette át. A monetáris politika irányultsága továbbra is támogató. A támogató monetáris kondícióknak köszönhetően a 3 hónapos BUBOR szintje 0,25 százalék közelében alakult a negyedév során. A 3 hónapos állampapír hozama az időszak során nulla közelire szintre csökkent, ezenkívül a swappiaci hozamok a negyedév során nem változtak jelentősen.

1. ábra
A Magyar Nemzeti Bank irányadó eszközeinek alakulása

Forrás: MNB.

A Monetáris Tanács 2019 januárjában elindította a Növekedési Hitelprogram Fix (NHP *fix*) konstrukciót. Az új konstrukcióval a Tanács célzottan kívánja elérni a hosszú lejáratú, fix kamatozású vállalati hitelek arányának növelését. A konstrukciót szervesen kiegészíti a jegybanknak a vállalati kötvénypiac likviditásának növelése, valamint a monetáris politikai transzmisszió hatékonyságának javítása érdekében 2019. július 1-jén elindított Növekedési Kötvényprogramja (NKP). A két program keretében kibocsátásra kerülő likviditást az MNB az alapkamaton kamatozó preferenciális betéti konstrukcióval sterilizálja.

A Magyar Nemzeti Bank egyetlen horgonya az infláció, elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az éves fogyasztóiár-index 2018 közepe óta folyamatosan 3 százalék körül ingadozik, míg az adószúrt maginfláció 2019 elején 3 százalékra emelkedett, ezzel az MNB elérte inflációs célját. A különböző tényezőknek az árstabilitás fenntartására gyakorolt hatását a Monetáris Tanács a monetáris politika 5-8 negyedéves horizontján értékeli. A Monetáris Tanács a monetáris politikai döntéseinél óvatos megközelítést alkalmaz, melynek során nagyban támaszkodik a beérkező adatokra és a negyedévente megjelenő Inflációs jelentés előrejelzésére. A további lépések szükségességét az inflációs kilátások jövőbeni alakulása fogja meghatározni.

A MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR VÁLTOZÁSAI

A Monetáris Tanács 2019. június 25-én a harmadik negyedévre vonatkozó megcélzott átlagos kizorítandó likviditás nagyságát legalább 200-400 milliárd forintban határozta meg. Ez az érték 100 milliárd forintos csökkenést jelentett a második negyedéves célértékhez képest. Az MNB az időszak folyamán ennek figyelembevételével határozta meg a jegybanki FX-swap eszközök állományát, és rugalmasan alakította az eszköz állományát annak érdekében, hogy a kamattanszmisszió a Monetáris Tanács döntésének megfelelően alakuljon, valamint, hogy a bankközi hozamok volatilitása alacsony maradjon. A harmadik negyedévben az MNB nem módosított a kamatkondíciókon. Az egynapos betéti kamat értéke -0,05 százalék, az alapkamat, az egynapos és egyhetes jegybanki fedezett hitelek kamata pedig 0,9 százalék maradt.

A Monetáris Tanács szeptember 24-én a negyedik negyedévre megcélzott átlagos kizorítandó likviditás nagyságát 100 milliárd forinttal, a korábbi 200-400 milliárd forintos sávról legalább 300-500 milliárd forintra emelte. Az MNB ezzel párhuzamosan rögzítette, hogy az FX-swap eszköz állományát rugalmasan alakítja annak érdekében, hogy a kamattanszmisszió a Monetáris Tanács döntésének megfelelően alakuljon.

Az MNB 2019 elején indította el a Növekedési Hitelprogram új, NHP *fix* elnevezésű konstrukcióját, melynek elsődleges célja a kkv-hitelezés szerkezetének javítása. Az 1000 milliárd forintos keretösszeggel indult új konstrukció a legfontosabb paramétereit és a lebonyolítás módját tekintve megegyezik az NHP korábbi szakaszaiban előírtakkal, ugyanakkor azoknál célzottabbnak tekinthető, továbbá likviditási szempontból semleges. 2019. szeptember végéig a hitelintézetek több mint 10 000 kkv-val kötöttek szerződést, 300 milliárd forintot meghaladó összegben; az eddig lehívott hitelállomány meghaladta a 200 milliárd forintot.

A Monetáris Tanács márciusi ülésén bejelentette, hogy 2019. július 1-jén elindítja a Növekedési Kötvényprogramot (NKP). A 300 milliárd forintos keretösszeggel induló új monetáris politikai eszközzel a Tanács célzottan kívánja elősegíteni a transzmisszió hatékonyságának növelését, a vállalatikötvény-piac likviditásának emelkedését, ami hozzájárul a vállalatok finanszírozásának diverzifikálásához. A jegybank a program keretében a nem pénzügyi vállalatok által kibocsátott jó minőségű kötvényeket vásárol, és a kötvényvásárlások eredményeként megjelenő többlet pénzmennyiséget az alapkamaton kamatozó preferenciális betéti eszköz segítségével semlegesíti. Az MNB szeptemberben nagy érdeklődés mellett megkezdte a vásárlásokat. A Monetáris Tanács ezen lépéseivel kívánja egészségesebb irányba terelni a vállalati forrásbevonást.

A JEGYBANKI ESZKÖZÖK IGÉNYBEVÉTELE ÉS A RÖVID FUTAMIDEJŰ HOZAMOK ALAKULÁSA

2019 harmadik negyedévében a bankrendszer átlagos nettó forintlikviditása (pénzforgalmi számlák egyenlege, preferenciális és egynapos betétek jegybanki hitelekkel csökkentett értéke), az időszak egészét tekintve átlagosan 729 milliárd forintot tett ki, 793 milliárd forintos nyitó és 816 milliárd forintos záró állomány mellett. Az időszakon belül a nettó likviditás változó, 'U' alakú trendet mutatott, júliusban 716, augusztusban 658, szeptemberben pedig 816 milliárd forintos átlagos értékekkel.

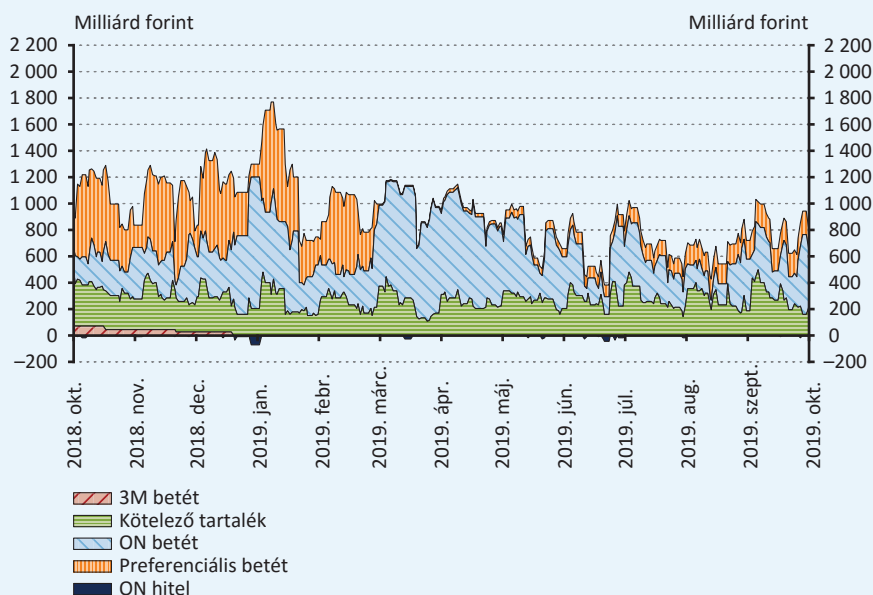
A likviditást a Kincstári Egységes Számla (KESZ) egyenlegének a költségvetési folyamatokhoz kapcsolódó növekedése és a készpénzállomány bővülése szűkítette, mely hatásokat az MNB forintlikviditást nyújtó swapállományának emelése és az ÁKK erőteljes aktív oldali repo-tevékenysége ellensúlyozott.

A bankrendszer összesített tartalék-kötelezettsége júliusban 224, augusztusban 227, szeptemberben pedig 230 milliárd forintot tett ki. A tartalékszámok átlagos állománya ugyanezekben a hónapokban rendre 280, 278, illetve 291 milliárd forintra rúgott.

A kötelező tartalékon felüli fölös likviditás egy részét a bizonyos jegybanki programokban résztvevő bankok az alapkamaton kamatozó preferenciális betétben helyezhetik el. A preferenciális betétben elhelyezhető összeg a Növekedési Hitelprogram Fix (NHP *fix*) konstrukcióban a bankok által folyósított összegből, valamint a Növekedési Kötvényprogram (NKP) kibocsátásaiban való banki részvételből és a program keretében történt jegybanki vásárlásokból adódik, az MNB az ezen konstrukció révén a bankrendszerbe kerülő többlet pénzmennyiséget a preferenciális betéttel sterilizálja. A harmadik negyedévben a preferenciális betéti limitek csak az NHP *fix* folyósításaiból adódtak, az NKP két első vállalati kötvénykibocsátására ugyanis a negyedév végét jelentő szeptemberben került sor, ami az októberre vonatkozó preferenciális betéti limitekben tükröződött először. A preferenciális betéti limitek összevont értéke júliusban és augusztusban 122, illetve 161 milliárd forintot, szeptemberben pedig 182 milliárd forintot tett ki. A preferenciális betétben elhelyezett összegek átlagos állománya az időszak hónapjaiban rendre 117, 152 és 174 milliárd forint volt, azaz az erre jogosult bankok érdemben kihasználták ezt a betételhelyezési lehetőséget.

Az O/N betét állománya a bankrendszeri likviditás változékonyságát követve augusztusban 228 milliárd forintos átlagos értéket mutatott, majd szeptemberben 320 milliárd forintos átlagával már megközelítette a júliusi 354 milliárd forintos értéket. A harmadik negyedéves átlagos kiszorítás – a túltartalékolást és az egynapos jegybanki hiteleket is figyelembe véve – 355 milliárd forintot ért el, amely megfelelt a Monetáris Tanács által 2019 júniusában meghatározott legalább 200-400 milliárd forintos célsávnak. Az időszak folyamán jegybanki egynapos fedezett hitelt 14 alkalommal vettek fel a bankok (egyhetes hitelt nem vettek igénybe), átlagosan 4,4 milliárd forint értékben.

2. ábra
A jegybank betéti és hiteleszközeinek igénybevétele

Az MNB a forintlikviditást nyújtó jegybanki FX-swaps tekintetében 1725 milliárd forintos negyedév eleji nyitóállománnyal kezdte az időszakot. Az állomány július 10-én érte el negyedéves és 2019 évi eddigi lokális minimumát (1704 milliárd forintot), majd a bankközi likviditás szűkülésére reagálva, illetve a Monetáris Tanács által meghatározott kiszorítási célérték elérése érdekében az MNB augusztus 7-től emelni kezdte a swapállományt. Augusztus végére a swapállomány 2025

milliárd forintra emelkedett, majd a negyedév végéig ezen a szinten is maradt. A havi átlagos swapállományok rendre 1708, 1858, illetve 2025 milliárd forintot alakultak.

Az MNB 1, 3, 6 és 12 hónapon 14 tendert tartott, a lejáró állománynak megfelelő összegeket futamidőnként egyenletes elosztással meghirdetve. Így az MNB összesen 844 milliárd forint mennyiségét hirdetett meg. Az összkéréslet 4031, míg a teljes elfogadott mennyiség 1186 milliárd forintra rúgott. A legnagyobb kereslet 6 hónapon (5,2-szeres), míg a legkisebb 12 hónapon (4,6-szoros) jelentkezett.

1. táblázat

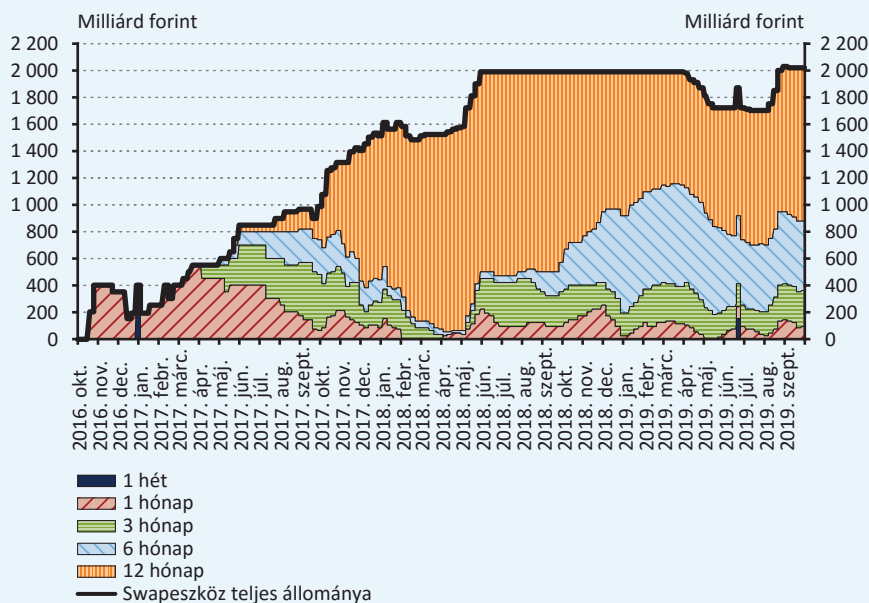
FX-swap tenderek száma, meghirdetett és elfogadott mennyiségek milliárd forintban

Futamidő	Tenderek száma	Meghirdetett mennyiség	Elfogadott mennyiség
1 hónap	14	211	308
3 hónap	14	211	297
6 hónap	14	211	294
12 hónap	14	211	288
Összesen	56	844	1186

A jegybanki FX-swapok összesített állománya szeptember végén futamidő szerint 1 hónaptól növekvően rendre 92, 268, 521, illetve 1143 milliárd forintot tett ki. Az állomány összetételét tekintve a legnagyobb súlyú, 12 hónapos swapok aránya június végén 56 százalék volt, a 6-12 hónapos állomány együttes aránya 82 százalékot tett ki.

3. ábra

A jegybank FX-swap állománya

Az egynapos piaci kamatszintet mérő HUFONIA az egész időszak folyamán a 0 százalékhoz közeli pozitív értékeket vett fel, minimuma 1, maximuma 32, időszaki átlaga 9 bázispont volt. Az egynaposnál hosszabb, de legfeljebb két hónap futamidejű rövid pénzüpi hozamok a negyedévben 17-24 bázispontos átlagos értékek mellett alakultak. A kamattanszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos BUBOR jegyzések az időszak folyamán 21-27 bázispont, a 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozamok pedig 1 és 21 bázispont között alakultak. Az utóbbi két hozam átlaga rendre 25, illetve 5 bázispont volt, a negyedév végi értékek pedig 21 és 4 bázispontot tettek ki. A három hónapos FX-swap-ügyletekből számolt implikált forinthatamok 26 bázispontos átlagot mutattak 12 bázispontos minimum és 38 bázispontos maximum mellett.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

Az MNB-tv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül a rendelkezésére álló eszközeivel támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását, illetve a Kormány gazdaságpolitikáját. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagsági szerepéhez kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatásügyi Hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, továbbá ellátja a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, valamint szanalási hatóságként is eljár.

A hazai bankrendszer stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségtűrő képesség szempontjából robusztus. A kedvező makrogazdasági környezet elősegíti, hogy a bankrendszer mérlegfőösszege továbbra is növekedési pályán maradjon. A bankok tőkeellátottsága a dinamikus mérlegbővülés ellenére is stabil, azaz a hazai bankok elegendő profitot forgatnak vissza a működésükbe ahhoz, hogy mérlegüket fenntartható módon legyenek képesek növelni. Az MNB legfrissebb stressztesztjének eredményei azt mutatják, hogy a hazai bankok egy jelentős, kedvezőtlen makrogazdasági sokk esetén is megfelelnének a szabályozói előírásoknak.

A PÉNZÜGYI RENDSZER LEGFONTOSABB FOLYAMATAI

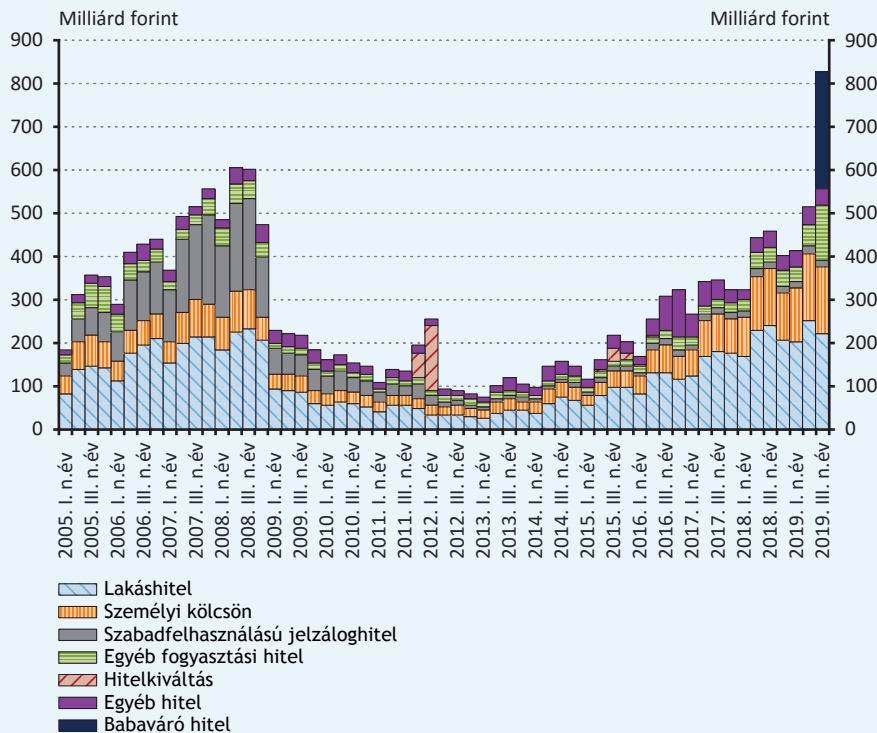
A hitelállomány bővülésének kiegyensúlyozott és fenntartható voltát egyrészt a kedvező gazdasági környezet, másrészt a kiterjedt szabályozói eszközök biztosítják. 2019 harmadik negyedében a háztartások hitelintézeti hitelállománya 482 milliárd forinttal emelkedett, így az állomány éves alapon 14 százalékkal nőtt. A kiemelkedő mértékű állománybővülés a 2019 júliusától elérhető babaváró támogatáshoz kapcsolódó hiteleknek köszönhető: ezen szerződések értéke a harmadik negyedévben mintegy 280 milliárd forintot tett ki (4.ábra). A babaváró hitelek szabad felhasználású fedezetlen hitelek, így statisztikailag a fogyasztási hitelfelvételt növelik. Emellett az újonnan kötött lakáshitel-szerződések értéke 8 százalékkal, a személyi kölcsönöké 28 százalékkal volt magasabb az elmúlt egy évben, mint a megelőző egy éves időszakban. Így összességében jelenleg a babaváró hitelek addicionális hatása meghaladja a kiszorítási hatásukat. Az értékpapír fedezetű lombardhitelek kibocsátása is magas volt a negyedévben, azonban az MNB eszköztárhoz kapcsolódó szigorítás és az ÁKK szerződéses feltételeinek október közepén életbe lépő módosítása következtében ez várhatóan már nem folytatódik a továbbiakban. A hitelezés bővülését továbbra is a kereslet élénkülése támogatja (a babaváró hitelek év végéig várhatóan dinamikus bővülő igénybevétel, valamint a CSOK és a falusi CSOK támogatásával), változatlan kínálati feltételek mellett.

Az új lakáshitel-kibocsátáson belül gyakorlatilag megszűntek az éven belül változó kamatozású hitelek, a leggyakoribb kamatperiódus pedig a 10 éves volt az elmúlt egy évben. A harmadik negyedévben az új lakáshitel-volumen negyede került a futamidő végéig fixálásra, negyede 5 éves kamatperiódusú, közel fele pedig 10 éves kamatperiódusú volt. A 10 éves kamatfixálás elmúlt egy évben megfigyelt térnyerését a kamatperiódus szerint differenciált jövedelemarányos törlesztőrészlet szabályozás segítette. A lakáshitelek közel kétharmada Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelként került leszerződésre.

A vállalati hitelezést a harmadik negyedév során mintegy 300 milliárd forintos tranzakciós bővülés jellemezte, melynek eredményeképpen a vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 15 százalékot tett ki. A növekedés ágazati és banki bontásban továbbra is széles bázisú volt. A kvv-hitelezés éves növekedése az előzetes adatok alapján 14 százalék körül alakult. Az új hitelszerződések éves volumene érdemben nem változott a megelőző egy éves időszakhoz képest, de a harmadik negyedévben nőtt a hosszabb időre fixált kamatozású hitelek aránya. A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján a kínálati feltételek nem változtak sem a kisebb, sem a nagyobb vállalati méretkategóriákban, és a következő 6 hónapban sem terveznek módosítást a megkérdezett intézmények. Az üzletiingatlan-hitelek esetében azonban immár harmadik egymást követő negyedévben történt szigorítás a standardokban. Az ár jellegű feltételeket tekintve a forint-hitel-kamatok csökkentek, részben a felárak csökkenése hatására. A vállalati hitelek iránti kereslet továbbra is élénkül, különösen a hosszabb lejáratú hitelek iránt.

Az MNB 2019 elején, 1000 Mrd forintos keretösszeggel indította el a Növekedési Hitelprogram új, NHP *fix* elnevezésű konstrukcióját, melynek elsődleges célja a kvv-hitelezés szerkezetének javítása. Az NHP *fix* legfontosabb paraméterei, illetve a lebonyolítás módja tekintetében megegyezik az NHP korábbi szakaszaival, de azoknál célzottabb: kizárólag beruházási hitelek nyújthatók, forintban és legalább 3 éves futamidőre. 2019. szeptember végéig több mint 300 milliárd forintnyi hitel- és lízingszerződést kötöttek a hitelintézetek a hazai kvv-kal. A megkötött szerződések 56 százaléka beruházási hitel, 44 százaléka lízingügylet volt. Ezen források fele mikrovállalkozások beruházásait segítette elő, közel 154 milliárd forint összegben.

4. ábra
Új háztartási hitelek a hitelintézeti szektorban

Forrás: MNB.

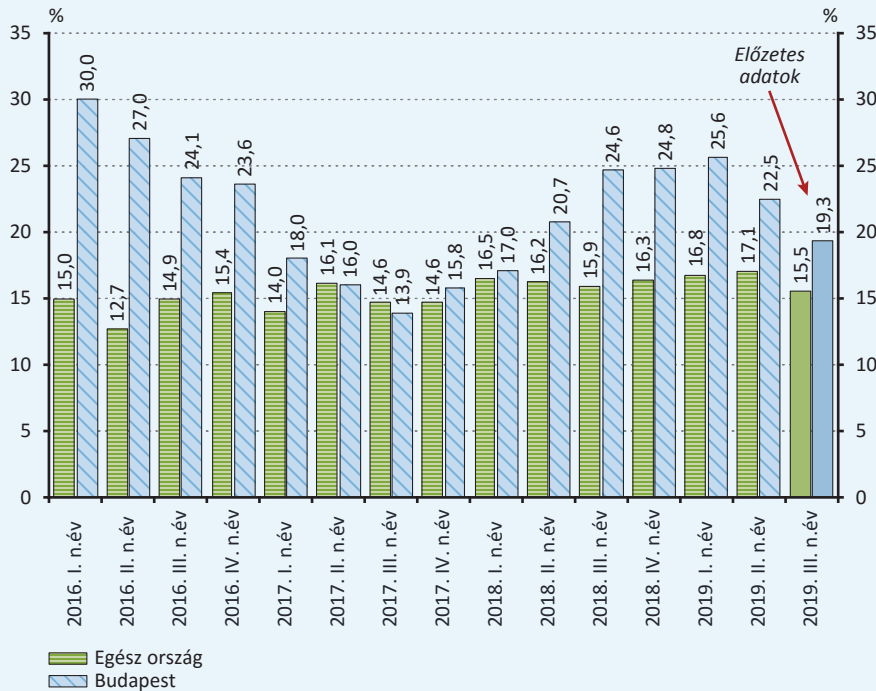
2019 második negyedében az aggregált MNB lakásárindex szerint országos átlagban éves alapon nominálisan 17,1 százalékkal emelkedtek a lakásárak, szemben az előző negyedévben mért 16,8 százalékos értékkel. Reálértelemben a lakásárak éves növekedési üteme országosan 12,8 százalék volt a vizsgált időszakban. 2019 második negyedében Budapesten az első negyedévi 25,6 százalékról 22,5 százalékra mérséklődött a lakásárak éves dinamikája. A lakáspiaci közvetítői adatokon számolt előzetes lakásárindex szerint a harmadik negyedévben tovább folytatódhatott a mérséklődés, a budapesti lakásárak éves növekedési üteme 19,3 százalékra csökkenhetett, míg az országos éves dinamika is lassulhatott kissé, 15,5 százalékra (5. ábra). A vidéki városokban a fővároshoz képest valamelyest alacsonyabb, de erős, 21,6 százalékos nominális drágulás volt mérhető éves alapon a második negyedévben, ami gyorsuló dinamikát jelent az előző időszakhoz képest. A lakáspiac keresleti oldalát a kedvező munkaerőpiaci és jövedelmi helyzet, a megtakarítások magas szintje és az alacsony kamatkörnyezet mellett a kormányzati otthonteremtési programok is támogatják. Budapesten 2019 második negyedében azonban érdemben csökkent a lakáspiaci tranzakciók száma, ami a fővárosi kereslet megtorpanását is jelezheti.

A kínálati oldalt tekintve 2019 második negyedében 8588 db új lakásépítési engedély került kiadásra, ami éves alapon kismértékű növekedést jelent, ugyanebben az időszakban azonban mindössze 2811 db új lakást adtak át, ami éves alapon 10 százalékos csökkenésnek felel meg. Előretekintve az új átadások számának mérséklődése ellenére a lakásfejlesztők bejelentett tervei alapján a fővárosban továbbra is 2019-ben várható az új átadások tetőzése, míg 2020-21-től az újlakás átadásokban csökkenés várható. Az újlakás kínálat összességében nem tud alkalmazkodni az erős kereslethez. A kínálat

megfelelő felfutását a szakképzett munkaerő hiánya és a szükséges építőipari kapacitások következtében folyamatos csúszás alatt álló projektek, a magas költségnomás és a visszaemelkedő áfakulcs is korlátozzák. 2019 harmadik negyedévében Budapesten a futó lakásprojektek 55 százalékát érintette időbeli csúszás.

5. ábra

A nominális MNB-lakásárindex éves növekedési üteme országosan és Budapestre, 2019 III. negyedéves előzetes adatokkal kiegészítve

Megjegyzés: Az előzetes országos index a piaci forgalom 12 százalékát lefedő, míg az előzetes budapesti index a fővárosi forgalom 16,4 százalékát lefedő mintán készült.

Forrás: Lakáspiaci közvetítői adatbázis, MNB számítások.

A hitelintézeti szektor nemteljesítő háztartási hiteleinek teljes aránya (NPL arány) a decemberi szinthez képest 124 bázispontos (133 milliárd forint) csökkenést követően 5,8 százalékra (368 milliárd forint) süllyedt 2019 második negyedév végére. A nemteljesítő állomány kétharmadát, mintegy 246 milliárd forintot tettek ki a 90 napot meghaladó késedelemben lévő hitelek.

2019 második negyedéve során a nemteljesítő vállalati hitelek hitelintézeti szektoron belüli aránya 1,6 százalékpontos (31 milliárd forint) csökkenést követően 4,6 százalékra (375 milliárd forint) süllyedt a negyedév végére. A nemteljesítő hitelekben belül kiemelkedő a 90 napos késedelemmel nem rendelkező, de nemteljesítő hitelek aránya, mely tartósan a problémás portfólió mintegy felét adta az elmúlt negyedévekben. A nemteljesítő állomány 43 százalékát, mintegy 162 milliárd forintot tettek ki a 90 napot meghaladó késedelemben lévő hitelek a vállalati szegmensben.

A hitelintézetek 2019 szeptember végéig, az előzetes adatok alapján 397 milliárd forint adózás utáni eredményt értek el, ami mintegy 29 milliárd forinttal alacsonyabb, mint 2018 azonos időszakának eredménye. Az adózás utáni 12 havi gördülő ROE értéke 11,9 százalékot mutat 2019 szeptemberben, ami magasnak számít az EU-tagállamokban. A jövedelmezőséget az elmúlt évben elsősorban a kamateredmény, illetve a jutalék- és díjeredmény emelkedése javította, a korábbi időszakban tapasztalt értékvesztés visszaírások eredményjavító hatása azonban kifutóban van.

A hitelintézeti szektor tőkeellátottsága továbbra is magas, a konszolidált tőke megfelelési mutató közel 18 százalékot ért el 2019. június végén. A hitelintézetek mindegyike teljesítette a tőkefenntartási pufferrel együtt 2019-ben érvényes 10,5 százalékos minimum elvárását.

AZ MNB MAKROPRUDENCIÁLIS TEVÉKENYSÉGE

Az MNB makroprudenciális területe 2019 harmadik negyedévében is aktívan nyomon követte a háztartási hitelezés terén felmerülő kockázatok alakulását, illetve a makroprudenciális intézkedések ezek mérséklésére vonatkozó hatásosságát. Ezen belül kiemelt figyelmet szentelt a változó kamatozású hitelállomány alakulásának és a július 1-jétől elérhető babaváró kölcsönök folyósításának nyomon követésének, valamint a budapesti lakáspiaci folyamatok elemzésének. Az MNB értékelése alapján a hitelállomány bővülése a gazdasági fundamentumok erősödése mentén valósult meg, és jelenleg sem volumenét, sem összetételét tekintve nem mutatja a túlfűtöttség jeleit.

Az MNB 2016 januárjától működteti a pénzügyi közvetítőrendszer hitelezési ciklusokon átívelő ellenálló képességének növelésére szolgáló anticiklikus tőkepuffer (Countercyclical Capital Buffer – CCyB) keretrendszerét. Mivel a ciklikus rendszerkockázatok szintjében és dinamikájában az előző negyedéves felülvizsgálathoz képest érdemi változás nem történt, az MNB 2019 harmadik negyedévében is a tőkepuffer 0 százalékos szintjének fenntartásáról döntött.

Az MNB a harmadik negyedévben tette közzé a rendszerkockázati tőkepuffer (Systemic Risk Buffer, SyRB) módosított alkalmazási feltételeit. 2020. január 1-től módosul a tőkepuffer számításának módszertana: a jelenleg is figyelembe vett problémás kitétségek mellett a problémásnak nem minősülő, de devizában denominált projekthitelek is beszámításra kerülnek 5 százalékos súllyal a tőkepufferráta meghatározásakor. Ezzel egyidejűleg a mentesítési küszöböt jelentő *de minimis* limit is módosul: a problémás és problémásnak nem minősülő deviza projekthitel-állomány összegére vonatkozó limit 20 milliárd forintra emelkedik.

A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel keretrendszer sikere nyomán az MNB a minősített termékkör egyéb pénzügyi termékekre való kiterjesztése mellett döntött. Ennek keretében először a lakásbiztosítási piacon tervezi egy újabb minősített termék bevezetését az MNB. A Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) koncepció célja az egységes, minimum-tartalmú, összehasonlítható szolgáltatási csomagok és eljárási folyamatok kialakítása, valamint a jelzáloghitel-fedezetek értékállóságát védő biztosítások széleskörű elterjedésén keresztül a pénzügyi stabilitás erősítése.

A jegybank szakértői 2019 harmadik negyedévében is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjaiban.

AZ MNB PÉNZÜGYI INNOVÁCIÓT ÉS DIGITALIZÁCIÓT TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉGE

A jegybank a májusban újonnan létrehozott, digitalizációval foglalkozó, dedikált ügyvezető igazgatóságának feladataival összhangban folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltságának aktuális helyzetét és fejleszti a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását szolgáló jegybanki eszközöket.

Az MNB a saját hatáskörébe tartozó fejlesztések mellett külső szereplőkkel való együttműködések során is törekszik a digitalizáció széleskörű támogatására. Ennek fontos mérföldköve volt, hogy 2019 harmadik negyedévében az MNB kezdeményezte a Digitalizációs és FinTech Tanácsadó Testület (DFTT) megalakítását. A várhatóan félévente ülésező Testület alakuló ülésére 2019. szeptember 16-án került sor. Banki, FinTech, valamint technológiai szakértők, illetve a releváns kormányzati és jegybanki területek képviselői vesznek részt a Testület munkájában, amely a szakterület hazai és nemzetközi elismert szereplőinek részvételével, tudásmegosztó platformként szolgálja a piaci igények, a digitalizációban rejlő lehetőségek és a potenciális kockázatok feltérképezését.

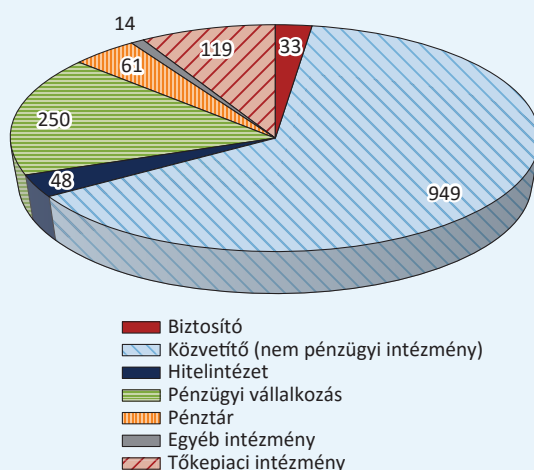
A jegybank 2019 harmadik negyedévében megkezdte a FinTech stratégiájának a kidolgozását, amelyet a DFTT is megtárgyalt első ülésén, és amely mentén a következő időszak célkitűzései megvalósulhatnak. Mindezek mellett az MNB nyomon követte a pénzügyi rendszer innovációval és digitalizációval kapcsolatos fejlődési irányait és elemezte azok lehetséges rendszerszintű, valamint közvetlenül a jegybanki működésre gyakorolt hatásait.

3. Az MNB felügyeleti tevékenysége

A Magyar Nemzeti Bank 2019. szeptember 30-ai adata alapján összesen 1474 intézmény prudenciális felügyeletét látja el, amelyek típus szerinti megoszlását a 6. ábra szemlélteti. A felügyelt intézmények száma a féléves adatokhoz mérten érdemben nem változott. Az év első három negyedévé tekintve összesen 130 prudenciális és 18 piacfelügyeleti ellenőrzés indult, illetve 90 prudenciális és 20 piacfelügyeleti vizsgálat, továbbá 12 felügyeleti ellenőrzés lezárása történt meg. Az MNB az év három negyedévében összesen 802 prudenciális engedélyező és jogérvényesítő határozatot adott ki, a piacfelügyeleti, valamint a kibocsátói felügyelési és engedélyezési területen összesen 656 hatósági döntés született. Az intézkedések során 1023 millió forint prudenciális intézményi bírság, illetve 72,2 millió forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírság kiszabására került sor.

6. ábra
A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása

(2019.09.30-án, db)

Forrás: MNB

Az MNB az év elején hirdette meg Zöld Programját¹ a klímaváltozáshoz és más környezeti problémákhoz kapcsolódó kockázatok csökkentése, a magyarországi zöld gazdaság finanszírozásának bővítése érdekében. A program keretében meghirdetett 2019. évi Zöld Pénzügyek Díj átadására június folyamán került sor, majd júliusban a jegybank egy konzultációs dokumentumot publikált azzal a céllal, hogy feltárja a magyarországi zöld pénzügyi (nemzetközi terminológiában: green finance) szegmens bővülésének lehetőségeit, fókuszpontjait, azonosítsa a szegmens növekedésének esetleges akadályait, valamint, hogy a piaci szereplők, egyéb érintettek véleményét becsatornázza a hazai közgondolkodásba. A konzultációra számos hasznos javaslat, felvetés érkezett a piaci szereplőktől, szakmai szervezetektől, vállalatoktól és civil szervezetektől. E visszajelzések alapján alakítja ki az MNB a zöld pénzügyek térnyerésére irányuló intézkedéseit a következő időszakban.

A zöld pénzügyek vonatkozásában nemzetközi aktivitását is fokozta az MNB. A jegybank az idén bekapcsolódott a világ legjelentősebb, a pénzügyi rendszer zöldítéséért dolgozó felügyeleti és jegybanki hatóságokat tömörítő szervezet, a Network for Greening the Financial System (NGFS) munkájába, és csatlakozott az Energiahatékony Jelzálog Kezdeményezés (Energy Efficient Mortgages Initiative) elnevezésű európai platform Tanácsadó Testületéhez is. Ez utóbbi kezdeményezés az energiahatékony ingatlanok vásárlásának és az ingatlanokon elvégzett energiahatékonyság-növelő beruházások kedvezményes hitelekkel történő ösztönzését tűzte ki célul. A jegybank várakozása szerint a nemzetközi partnerekkel és a projektben

¹ <https://www.mnb.hu/felugyelet/felugyeleti-keretrendszer/zold-program>

részt vevő hazai bankokkal való együttműködés nemcsak a jelzáloghitelek kockázatkezelésének fejlesztéséhez, de a magyarországi lakossági energiafelhasználás és a kapcsolódó üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentéséhez is hozzájárulhat.

PÉNZPIACI INTÉZMÉNYEK FELÜGYELETE

A pénzügyi szereplők körében összesen 43 vizsgálat zárult le, az eljárások során – a jogsértés súlyához igazodóan – összesen 483 millió forint intézményi bírság kiszabására került sor. Az érdekeltek jogi és gazdasági érdekeinek halaszthatatlan védelme érdekében öt esetben történt ideiglenes intézkedés, amelynek keretében az eljárást lezáró döntés meghozataláig intézkedést, illetve kivételes intézkedést alkalmazott az MNB az ellenőrzés alá vont intézménnyel szemben. A hitelintézeteknél a feltárt jogsértések közül szankció alapját képezték különösen a tőkekövetelményre, ügyletminősítésre, ügyfélminősítésre, fedezetek értékelésére, adatszolgáltatásra vonatkozó, valamint a pénzmossa és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséhez és megakadályozásához kapcsolódó jogszabályi előírások megsértése, továbbá a korábbi határozatokban foglalt intézkedések elmulasztása.

A jegybank folytatja azt a gyakorlatát, amely szerint a felépülő kockázatok időben történő és előrettekintő azonosítása érdekében egységes felügyeleti stressz-tesztet végez. Az MNB az EBA² módszertanát vette alapul, azonban a hazai makrogazdasági és piaci kondíciókat jobban tükröző feltételezéseket épített a számításaiba. A tesztek eredményei alapján az MNB pontosabb képet kaphat a hazai hitelintézetek jövedelmezőségi és tőkemegfelelési kockázatairól, valamint meghatározhatóvá válik a felügyeleti tőkeajánlás (Pillar 2 Capital Guidance, P2G) mértéke is. A módszertan folyamatos fejlesztés alatt áll, 2019-re az IFRS³ átállás miatti változásokra tekintettel történtek módosítások. A beszámolási időszakban már nem csak a nagy, hanem kis- és közepes méretű bankokra is lefolytatásra kerül a felügyeleti stressz-teszt és a P2G érték meghatározása.

Folyamatos felügyelés keretében az első három negyedévben az EBA SREP⁴ keretrendszerével összhangban – a következő 12 hónapra vonatkozó – átfogó életképességi score került meghatározásra és bemutatásra 20 hitelintézet részére a rendszeres, éves felsővezetői SREP megbeszélések során. Az összesített SREP score tartalmazza az intézmények üzleti modell, belső irányítási és kontrollrendszer, valamint a tőkét és likviditást fenyegető kockázatok részletes értékelését, valamint a fejlesztendő területeket, illetve a 2019-es felügyeleti prioritásokat és felügyelési tervet.

A folyamatos felügyelésből származó információk, a felügyeleti adatszolgáltatások értékelése és a helyszíni vizsgálatok tapasztalatai alapján az IFRS9 standardjainak megfelelő értékvesztési módszertanok intézményi gyakorlatba való átültetése elsődleges fókuszát képezte a negyedév egyes cél- és átfogó vizsgálatainak.

Az informatikai rendszerek sebezhetőségeinek kezelése és az intézmények IT stratégiájának vizsgálata változatlanul fókuszpontban volt a negyedév során, így a felügyelt intézményeknél a biztonsági frissítések kezelése, a sebezhetőségi vizsgálatok és az IT stratégia ellenőrzése az átfogó vizsgálatok keretében kiemelt témaként szerepelt. Az eddigi tapasztalatok szerint az elavult IT rendszerek aránya csökken, elsősorban a nagybankok ezirányú projektjeinek köszönhetően, így elmondható, hogy célba ért az MNB erre vonatkozó kommunikációja.

Az MNB az év elején megfogalmazta likviditási többlet elvárásait a betéti koncentráció kezelésével kapcsolatosan, a második-harmadik negyedévben az ILAAP⁵ felülvizsgálatok során ezeknek a kiszámítása és betartása kiemelt téma volt. A vizsgálatok és a folyamatos felügyelés tapasztalatai alapján a többlet-követelmény számszerűsítése egyértelmű, azonban esetenként a felügyeleti elvárásoktól elmaradó likviditás is kialakult, amelyre fókuszáltan az MNB konzultációt folytat az érintett intézményekkel, arra irányult, hogy a helyreállítási folyamat során milyen kockázatsökkentő lépéseket fogad el.

Pénzforgalmi szolgáltatók kapcsán a szabályszerű működés és az ügyfélpénzek vizsgálata érdekében 4 intézménynél történt célvizsgálat, amelyek kapcsán egy társaság esetében felügyeleti biztos kirendelésére és a tevékenység korlátozására került sor.

² European Banking Authority – Európai Bankhatóság

³ International Financial Reporting Standards – Financial Instruments: Nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok – Pénzügyi instrumentumok

⁴ Supervisory Review and Evaluation Process – Felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamat

⁵ Internal Liquidity Adequacy Assessment Process – Likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata

Engedélyezési szakterületen a harmadik negyedév folyamán zárult le két – hitelintézetek közötti – állomány-átruházási eljárás. Az egyik keretében lakástakarékpénztárak között zajlott le az állományok átruházása, tekintettel arra, hogy az átruházó intézmény a piacról történő kivonulását tervezi. Több hitelintézetben engedélyezte az MNB, hogy egy tulajdonos befolyásoló részesedést szerezzen vagy részesedését növelje. A felügyeleti hatóság a negyedév folyamán két hitelintézet számára engedélyezte az évközi nyereség figyelembevételét a szavatoló tőke számítása során.

2019. szeptember 14-étől alkalmazandó az erős ügyfélhitelesítésről szóló bizottsági rendelet⁶, amely előírja, hogy azon számlavezető pénzforgalmi szolgáltatóknak, amelyek online hozzáférhető fizetési számlát kínálnak az ügyfeleknek, olyan interfésszel (API) kell rendelkezniük, amely lehetővé teszi, hogy a harmadik fél szolgáltatók (AISP-k, PISP-k) a számlavezetők felé magukat azonosítsák és biztonságosan kommunikálhassanak. Annak érdekében, hogy a harmadik fél szolgáltatók akkor is elérjék a számlákat, ha az e célra rendelt interfész nem megfelelően működik, a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatóknak tartalékmechanizmust kell fenntartaniuk. A bizottsági rendelet ugyanakkor lehetővé teszi, hogy a felügyeleti hatóságok (az EBA-val való kommunikációt követően) mentesítsék azokat a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatókat, amelyek dedikált interfészt alakítottak ki, és megfelelnek a bizottsági rendelet előírásainak. Az MNB szeptember végéig három hitelintézetet mentesített a tartalékmechanizmus létrehozása alól.

A negyedévben egy pénzügyi vállalkozás adta vissza működési engedélyét önkéntesen, illetve egy pénzügyi vállalkozás kapott alapítási és működési engedélyt. A pénzváltói piacon jelentős átrendeződés megy végbe: egy bank teljesen megszüntette a közvetítők igénybevételével történő pénzváltási tevékenységét és felmondta a közvetítői szerződéseit, amelyet követően a megbízottakat két másik hitelintézet vette át. A pénzváltók vonatkozásában a piacon maradt megbízók folyamatosan módosítják és egységes szerkezetbe foglalják a megbízási szerződéseiket, hogy azok megfeleljenek az MNB ajánlásában⁷ foglaltaknak.

BIZTOSÍTÓK, PÉNZTÁRAK ÉS KÖZVETÍTŐK FELÜGYELETE

A **biztosítók** esetében 2019 első három negyedévében 2 cél-, 2 utó- és 8 átfogó vizsgálat indult és 8 eljárás zárult. A tárgyidőszakban lezárt vizsgálatok során a jegybank hiányosságot azonosított az intézmények belső irányítási- és belső kontrollrendszerének megfelelőségével, visszaélések kezelésével, a vizsgált termékek szerződéses feltételeivel, a nyugdíjbiztosítási termékekhez kapcsolódó TKM⁸ számítással, illetve az ügyféltájékoztatási- és panaszkezelési gyakorlattal, a befektetési terület szabályozottságával, a Szolvencia II-es adatszolgáltatások megfelelőségével, továbbá egyes termékek állománykezelési gyakorlatával kapcsolatban. 2019 első három negyedévének határozataiban jellemzően vállalatirányítási, nyilvántartási, adatszolgáltatási, kiszervezési, informatikai, számviteli, ügyféltájékoztatási, panaszkezelési, illetve a biztosítási szerződési feltételeket érintő jogsértések kerültek rögzítésre, amelyek következtében az MNB összesen 327,5 millió forint bírságot szabott ki. Az MNB a tárgyidőszakban a hazai biztosítási piac egyik jelentősebb szereplőjét a lefolytatott átfogó vizsgálat megállapításai alapján összesen 108 millió forint (76 millió forint felügyeleti és 32 millió forint fogyasztóvédelmi) bírság megfizetésére kötelezte. A szankció alapját a biztosító compliance, illetve belső ellenőrzési feladatkörének ellátását, az életbiztosításokkal összefüggő visszaélés-megelőzést, illetve -kezelést, az életbiztosítási és kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződések állománykezelését, az informatikai biztonságot, a biztosítási feltételek tartalmi elemeit, illetve az ügyfelek tájékoztatását és a panaszkezelést érintő jogsértések képezték.

Az eljárásokban továbbra is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítók üzleti modell elemzése, amely során a jegybank átfogó képet kaphat az intézmények hosszú távú profitábilis működését veszélyeztető kockázatokról. Prioritás volt továbbá a javadalmazási rendszerek, illetve a befektetési tevékenység vizsgálata, a Szolvencia II-re vonatkozó előírások megfelelő alkalmazásának, valamint a korábbi határozati kötelezések teljesítésének ellenőrzése.

A biztosítási szektort érintően 2019-ben az MNB több jelentős projektet indított, ezek keretében történik például a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás termék koncepció kidolgozása, valamint a jelzáloghitelekhez kapcsolódó biztosítások

⁶ A Bizottság (EU) 2018/389 felhatalmazáson alapuló rendelete (2017. november 27.) az (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről

⁷ A Magyar Nemzeti Bank 8/2019. (IV.1.) számú ajánlása a hitelintézet által közvetlenül, valamint a kiemelt közvetítő útján végzett pénzváltási tevékenységről

⁸ A teljes költségmutató számításáról és közzétételéről szóló 55/2015. (XII. 22.) MNB rendelet szerinti teljes költségmutató

blockchain alapú nyilvántartásának megvalósítása. A lakásbiztosítási termékek transzparenciájának, ügyfélértékének növelését, valamint – az összehasonlíthatóság következtében – a piaci szereplők közötti verseny élénkítését célzó Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás koncepciójának kidolgozása a végéhez közeledik, a minősítési rendszer elemeinek konzultációja a Magyar Biztosítók Szövetségével és az alkuszi érdekképviseletekkel lezárult, a pályázat kihirdetése a negyedik negyedév során valósul meg.

Ugyancsak jelentős hatású – versenyképességet növelő – kezdeményezésnek tekinthető a biztosítási és a banki szektor közötti digitális kapcsolatrendszer kiépítése érdekében tervezett informatikai fejlesztés. Az MNB idei fejlesztései között indította el első blockchain megoldáson alapuló projektjét, amelynek célja a jelzáloghitelekhez kötődő biztosítások – első körben lakásbiztosítások – záradékolásának, nyilvántartásának és igazolásának megkönnyítése, a bankok és biztosítók között évtizedek óta fennálló adatcsere problémák megoldása, valamint a két intézmény között zajló ügyintézésből, információáramlási nehézségekből fakadó fogyasztói adminisztrációs terhek csökkentése. Az időszakban a projekt első szakasza zajlott, amely során az MNB a Magyar Biztosítók Szövetsége és a Bankszövetség képviselőivel egyeztetéseket folytatott le. A tervezett további folyamatok is többoldalú együttműködés keretében folytatódnak, az érdekelt felek bevonásával.

A tárgyidőszakban több uniós szabályozás (Szolvencia II⁹, PRIIPS¹⁰) felülvizsgálata is megkezdődött, emellett uniós szinten is – az MNB aktív szerepvállalásával – folytatódik az egységes felügyeleti módszertan fejlesztése, valamint az egységes európai garanciarendszer konzultációja.

Biztosítási engedélyezési területen a tárgyidőszakban a jegybank egy életbiztosító tevékenységi engedélyét vonta vissza kérelemre, az életbiztosító biztosítási állományának az MNB által 2019. II. negyedévben engedélyezett, másik magyarországi biztosítóra történt átruházását követően. A harmadik negyedévben sor került egy magyarországi biztosító másik tagállamban létesített fióktelepe által szerzett biztosítási állománynak e másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosítóra történő átruházásának engedélyezésére. A tárgyidőszakban két biztosító értékesítési területen történő együttműködése vált lehetővé az MNB által nem versengő termékek vonatkozásában kiadott, a kérelmező biztosító által egy másik biztosító részére végezni kívánt függő biztosításközvetítői tevékenység biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenységként történt engedélyezése által.

A **biztosításközvetítők** körében a III. negyedévben 5 prudenciális célvizsgálat zárult le, közülük az életbiztosítási piac egyik meghatározó szereplőjénél is, amelynek nyomán a jegybank határozatban kötelezte többek között a társaságot, hogy összeférhetetlenségi, az érdekkonfliktusok kezelésére és megszüntetésére vonatkozó szabályzatában rendelkezzen az ügyfelek érdeksérelmének kockázatát felvető helyzetek megelőzéséről, kezeléséről. A feltárt jogsértések és a súlyosító és enyhítő körülmények mérlegelése alapján az MNB 50 millió Ft bírságot is kiszabott a biztosításközvetítővel szemben. A bírság mértékét befolyásolta, hogy a biztosításközvetítő a többi, általa forgalmazott biztosításhoz képest magasabb jutalékot fizetett közvetítőinek az egyik (a tulajdonosi körben átfedést mutató) biztosító konstrukciónak értékesítése után. A közvetítők érdeke elsődlegesen így nem az ügyfelek számára megfelelő, hanem a számukra magasabb jutalékot adó konstrukciók értékesítéséhez fűződött.

A **pénztári szektorban** a III. negyedév végéig összesen 20 vizsgálat kezdődött meg és 10 eljárás fejeződött be. A vizsgálatok során kiemelt figyelem irányult az üzleti modell megalapozottságára, a belső kontrollrendszerek hatékonyságára, a befektetési döntések meghozatalának folyamatára és a vagyonkezelők beszámoltatására, valamint a tagok részére nyújtott kifizetések szabályszerűségére. A 2019-es év I-III. negyedéve során lezárta 7 átfogó és 3 célvizsgálat összesen 32,5 millió forint intézményi bírság kiszabását vonta maga után, ebből 1,6 millió Ft-ot a fogyasztóvédelmi előírások megsértése miatt, 1,5 millió Ft-ot a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni tevékenységgel kapcsolatban, míg 29,4 millió Ft-ot az egyéb jogszabálysértésekből adódóan. Bírság kiszabására az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak esetében elsősorban az informatikai biztonságra, az ellenőrző bizottság működésére, a küldöttválasztásokra, a tagokkal való elszámolásokra és a nyújtott szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályi előírások megsértése, valamint az ügyféltájékoztatót, panaszkezelést érintő szabályozói előírások be nem tartása következtében került sor.

⁹ A Bizottság (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 10.) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) kiegészítéséről

¹⁰ Packaged Retail and Insurance-based Investment Products – Az Európai Parlament és a Tanács 1286/2014/EU rendelete a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról

Egy alacsony taglétszámmal rendelkező önkéntes nyugdíjpénztárnál a folyamatban lévő átfogó vizsgálat során feltárt súlyos, a tagság érdekeit jelentős mértékben veszélyeztető jogszabálysértések – többek között az előírt személyi és tárgyi feltételek részleges hiánya, az érdemi kontroll nélküli egyszemélyi vezetés, a magas fokú informatikai biztonsági kockázatok – miatt az MNB ideiglenes intézkedésként felügyeleti biztost rendelt ki.

A beszámoló időszakában 1 újonnan alapított egészségpénztár fordult az MNB-hez tevékenységi engedély iránti kérelem kiadása iránt. A tárgyidőszakban 1 önkéntes nyugdíjpénztár és 2 egészség- és önszegélyező pénztár döntött a beolvadásról, illetve egy hosszabb folyamat eredményeként 1 egészség- és önszegélyező pénztár végelszámolása zárult le, így a pénztár tevékenységi engedélye visszavonásra került. A negyedévben továbbá 1 egészség-és önszegélyező pénztár döntött a végelszámolásról.

A III. negyedévben került közzétételre az MNB új, 20/2019. (IX.20.) számú ajánlása¹¹ az önkéntes nyugdíjpénztárak teljes költségmutatója számításáról és közzétételéről. Az Ajánlás a hazai megtakarítási élet- és nyugdíjbiztosításokhoz hasonlóan az önkéntes nyugdíjpénztári megtakarításokra is teljes költségmutató (TKMny) számítást vezet be 2020. január 1-jétől. A TKMny egyszerűen, könnyen összehasonlítható módon, egyetlen mutatószámában fejezi ki az adott termék összes költségét. A mutató célja, hogy a pénzügyi termékek piacát minél átláthatóbbá tegye, és megkönnyítse az ügyfelek választását az azonos célú termékek között, amely mind a pénztári, mind a biztosítási szektorban versenyélénkítő hatású lehet.

Az Ajánlással egyidejűleg az MNB közzétette az önkéntes nyugdíjpénztárak 2018. évi díjterhelési mutatóit. A klasszikus díjterhelési mutató a működési költségeket a pénztár vagyona-ra vetítő díjterhelési mutató, míg a 2018-ban bevezetett korrigált díjterhelési mutató befektetési díjterhelési része számításának módszertana megegyezik a díjterhelési mutató befektetési költségrészének számításával, a vagyon- és letétkezelési díjak felszámítása a pénztári vagyon arányában történik. A jövőt hipotetikusán modellező TKMny-nyel szemben a díjterhelési mutatókat – amelyek a tagi befizetésekből és a befektetésekből levont költségeket jelzik a pénztári szektoron belül összehasonlíthatóan egy mutatószámában – az MNB az önkéntes nyugdíjpénztárak előző évi éves beszámolóinak adataiból számítja ki.

TŐKEPIACI INTÉZMÉNYEK FELÜGYELETE

2019. évben, a harmadik negyedév végéig az MNB a tőkepiaci szereplők körében 25 prudenciális vizsgálatot indított és 20 eljárást zárt le, amelyekhez összesen 119,4 millió forint intézményi és 20 millió forint személyi bírság kapcsolódott. A bírság kiszabásával záruló 20 vizsgálatból 15 befektetési alapkezelőt – ennek keretében 6 kockázati tőkealap-kezelőt – és 5 befektetési szolgáltatót érintett.

A **befektetési szolgáltatók** vonatkozásában az ellenőrzési eljárások és a folyamatos felügyelés keretében az MNB továbbra is elsődleges prioritásként kezeli az ügyfélkövetelések és ügyfélállományok biztosítottóságának védelmét. Ennek keretében az MNB a befektetési szolgáltatóknál elhelyezett ügyfélkövetelések meglétének és védelmének rendszeres és tételes vizsgálata során ellenőrzi az intézmények által használt üzleti szempontból kritikus rendszereket, azokban végzett műveleteket, az alkalmazott eljárásokat, valamint a kapcsolódó kontrolltevékenységet is az esetleges visszaélésszerű cselekmények azonosítása céljából. A befektetési szolgáltatási tevékenységet végző intézmények vonatkozásában a harmadik negyedév végéig lezajlott vizsgálatok során továbbra is kiemelt fókusz volt a MiFID II irányelv és a MiFIR rendelet¹² alapján implementált egyes előírásoknak való megfelelés ellenőrzése (többek között a termékirányítási és legjobb végrehajtás elvéhez kapcsolódó kötelezettségek terén). A vizsgálatok fókuszpontjai között szerepelt a felügyeleti adatszolgáltatások tartalmi ellenőrzése, különös tekintettel az ügyfélállományokra és tranzakciókra vonatkozó adatokat tartalmazó jelentésekre. Az eljárások során hangsúlyt kapott az adott vizsgált intézmény számlavezetői kapcsolatainak feltérképezése, kiemelten kezelve az ún. a white-label szerződésekkel összefüggő, és az esetlegesen közvetlen szerződéssel alá nem támasztott letétkezelői kapcsolatokat. Az MNB az ESMA¹³ termékintervenciós döntéseinek kifutásához, és tartalmilag az ESMA korábbi döntéseire igazodva kialakította saját hatáskörben a CFD¹⁴ termékek lakossági ügyfelek részére történő

¹¹ A Magyar Nemzeti Bank 20/2019. (IX.20.) számú ajánlása az önkéntes nyugdíjpénztárak teljes költségmutatója számításáról és közzétételéről

¹² MIFID II/MIFIR – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2014/65/EU IRÁNYELVE (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról / AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 600/2014/EU RENDELETE (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról

¹³ ESMA: European Securities and Markets Authority – Európai Értékpapír-piaci Hatóság

¹⁴ Contract for Difference

értékesítésének korlátozásával kapcsolatos szabályokat, és CFD termékértékesítésben érintett piaci szereplőknek címzett egyedi határozatokat adott ki.

A **befektetési alapkezelők** vonatkozásában az ellenőrzési eljárások és a folyamatos felügyelés keretében az MNB kiemelt figyelmet fordított a befektetési döntéshozatal, a befektetési döntések végrehajtása, a kockázatkezelés, a nettó eszközérték kiszámítása és a likviditáskezelés, valamint a belső védelmi vonalak vizsgálatára. A nyilvános ingatlanalapokkal kapcsolatos kockázatok csökkentése érdekében az MNB korábban ajánlást publikált, amelynek alkalmazását folyamatosan nyomon követi.

A harmadik negyedévben egy új piacra lépő kockázati tőkealap-kezelő, valamint egy új üzletszerű bizalmi vagyongazdálkodási vállalkozás tevékenységi engedélyének kiadására került sor. A BÉT különös tárgy körökben kezdeményezett precedens jellegű eljárásokat. Engedélyt kapott leányvállalata, az Első Értékpapírosítási Tanácsadó Zrt. alapítására, illetve ezen társaság az értékpapírosítást elősegítő tanácsadói tevékenység végzésére. Az MNB továbbá nyilvántartásba vette a BÉT Xtend MTF platformját kkv-tőkefinanszírozási piacként.

Alapvetően az állampapírok forgalmazásának közvetítéséhez kapcsolódóan továbbra is jelentős számú közvetítői regisztrációs eljárást folytatott le az MNB, ennek keretében két megbízó esetében többszáz függő ügynök és további közvetítő regisztrálására, illetve a megbízási jogviszony módosítására került sor. Egy befektetési vállalkozás és egy hitelintézet közötti állomány-átruházás engedélyezéséről is döntött a felügyeleti hatóság, amit a befektetési vállalkozás piacról történő kivonulása fog követni.

A harmadik negyedév végéig az MNB 18 **piacfelügyeleti eljárást** indított, és 20 piacfelügyeleti eljárást zárt le, amelynek következtében több, mint 72 millió forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírságot szabott ki. Az idén indult 18 piacfelügyeleti eljárás 12 esetben jogosulatlan tevékenység végzése, 5 esetben piacbefolyásolás, 1 esetben pedig vállalatfelvásárlásra vonatkozó szabályok megsértése gyanújának kivizsgálása céljából került megindításra. A lezárt eljárások közül kiemelendő annak a piaci manipulációnak a feltárása, amelyben egy magánszemély egyes tőzsdei részvényekre vonatkozóan több – az indikatív árat jelentősen befolyásoló – gyanús megbízást adott, amelyeket a teljesülés kizárása érdekében még a tényleges kereskedés előtt visszavont, vagy módosított (az elmarasztaló határozat közzétételét követően jelentősen megemelkedett a gyanús, vagy deviáns tőkepiaci műveletekre rámutató bejelentések száma). Az MNB első ízben szabott ki szankciót Magyarországon a vezetőállású személyekre vonatkozó speciális előírások megsértése miatt.

Az éves és féléves beszámoló közzétételi kötelezettségének minden kibocsátó határidőben eleget tett, így **kibocsátói felügyelés** keretében egyetlen társaság esetében sem volt szükség a tőzsdei forgalmazás felfüggesztésére. Az első három negyedév során az MNB a szavazati jog bejelentésének elmaradása vagy késedelmes teljesítése miatt két részvényes esetében a figyelmeztetés szankciót alkalmazta, a szavazati jogokról, a saját részvény állományáról és az alaptőke nagyságáról szóló havi közlések késedelmes teljesítése okán pedig mindössze 3 elmarasztaló határozatot hozott. Az MNB több esetben is sikerrel alkalmazta preventív jellegű intézkedéspolitikáját, folyamatos felügyelés keretében 76 esetben nyilatkozott nyilvános kibocsátót, részvényesét vagy könyvvizsgálóját, illetve több alkalommal egyeztetett személyesen, telefonon vagy e-mailben és 18 közgyűlésen vett részt.

A **tőkepiaci kibocsátók engedélyezésével** kapcsolatban a beszámolási időszakban 165, míg a harmadik negyedév végéig összesen 547 határozat került kiadmányozásra. A harmadik negyedévben az értékpapír kibocsátást érintően három kötvény-, illetve jelzáloglevél kibocsátási programhoz készült alaptájékoztató jóváhagyása történt meg. A részvénykibocsátók tekintetében egy BÉT-en jegyzett kibocsátó tőkeemelés során forgalomba hozott részvények tőzsdei bevezetéséhez kapcsolódó kibocsátási tájékoztató közzétételét engedélyezte az MNB, továbbá egy tőzsdei kibocsátó részvényeit érintő vételi ajánlat került jóváhagyásra. Tárgyidőszakban tizenhét befektetési alap került nyilvántartásba vételre, valamint nyolc alapot törölt az MNB a nyilvántartásából, továbbá négy befektetési alap engedélyezése történt meg a pénzügyi alapokról szóló 2017/1131 európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján pénzügyi alapként. Az EMIR rendelet alapján egy pénzügyi csoport tekintetében került sor a biztosítésközvetítő cseréjére vonatkozó kockázatkezelési eljárások részét képező alapterület nyújtása alóli mentesítésre.

PÉNZMOSÁS ÉS TERRORIZMUS-FINANSZÍROZÁS MEGELŐZÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG

A harmadik negyedév felügyeleti tevékenységének továbbra is egyik fókuszpontjaként szerepeltek a pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével, valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok és a témát érintő egyéb hatósági feladatok. 2019-től kezdődően az MNB önálló ellenőrzési eljárásokat indít a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem témakörében. A módszertan rögzíti, hogy az AML/CFT¹⁵ vonatkozású felügyeleti stratégia kockázatértékelés alapján történik, amelynek keretében az MNB beazonosítja a felügyelt intézményeknél fennálló pénzmosási, valamint terrorizmus-finanszírozási kockázatokat és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. A harmadik negyedév során a témakörben 2 intézménynél indult vizsgálat és további 13 intézmény vizsgálata volt folyamatban. A lezárásra került eljárások esetében (4 önálló célvizsgálatban, illetve 5 prudenciális átfogó ellenőrzés keretében) a negyedév során összesen 42,5 millió forint felügyeleti bírság került kiszabásra az AML/CFT szabályok megsértése miatt. A pénzmosás és a terrorizmus-finanszírozás megelőzéséről szóló törvény (Pmt.) júniusi módosítását követően a Pmt. hatálya alatt szolgáltatók – így a pénzügyi intézmények is – 2019. október 31-ét követően kötelesek valamennyi ügylet teljesítését megtagadni, ha az adott ügyféllel 2017. június 26-át megelőzően léptek üzleti kapcsolatba és az ismételt ügyfél-átvilágítás nem történt meg. A negyedév során az MNB kiemelt figyelmet szentelt a törvényben foglalt ismételt ügyfél-átvilágítási kötelezettség végrehajtásának ellenőrzésére, valamint folyamatosan nyomon követi a nem teljeskörűen átvilágított ügyfelek számát az egyes intézményeknél.

¹⁵ Anti Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism

4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége

Az MNB az év első három negyedében 212 fogyasztóvédelmi vizsgálatot indított és 241 vizsgálatot zárt le, amelyekkel összefüggésben közel 102 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki.

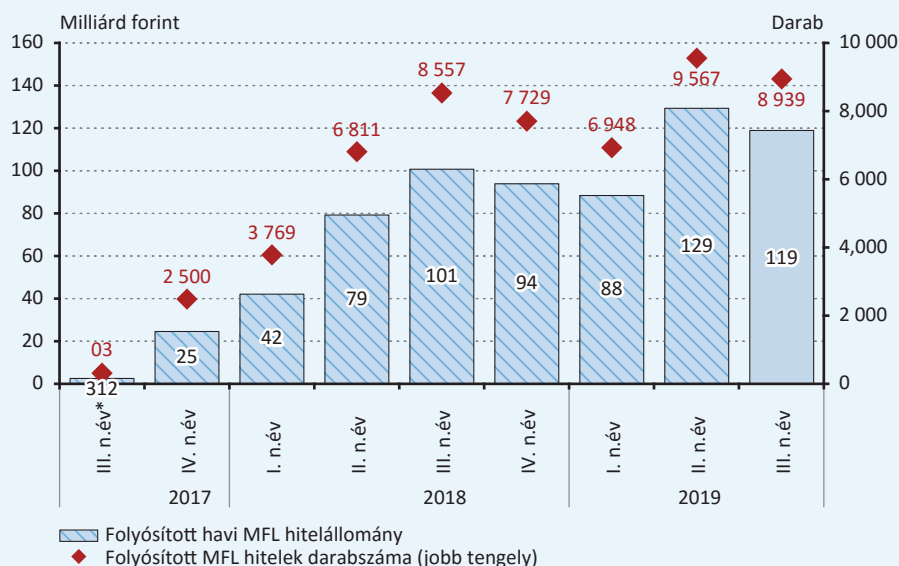
A folyamatos felügyelés és vizsgálatok során az MNB ellenőrizte a tájékoztatási tevékenységet, azon belül többek között hangsúlyt fektetett az értesítő levelek és a honlapok tartalmára, továbbá elemezte a kereskedelmi kommunikációkat, valamint ellenőrzéseket folytatott a panaszkezelést érintően.

Az MNB a THM számításának módszertanával és a THM maximum korlát betartásával kapcsolatos célvizsgálatokat végzett kézzialog hitelt nyújtó pénzügyi vállalkozásoknál. A vizsgálatok során a jegybank a THM számítási módszertan hibáira és az arra visszavezethető THM maximum túllépésekre tekintettel szabott ki 5 intézménynél 9 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot.

2019 III. negyedében egy biztosításközvetítőt érintő fogyasztóvédelmi eljárás indult kérelemre, amelyben a szerződéskötést megelőző tájékoztatás került vizsgálatra, továbbá kettő, szintén biztosításközvetítőt érintő kérelemre indult eljárás zárult le. Az egyik ügyben a panasz teljes körű kivizsgálására, a jogorvoslati tájékoztatásra, valamint az igényfelméréssel érintett biztosítási termékek esetén a termékismertetőknél a biztosítási szerződés megkötése előtti kellő időben történő átadására vonatkozó kötelezés mellett, 150 ezer forint fogyasztóvédelmi bírság, míg a másik ügyben a panaszok határidőben történő megválaszolására való kötelezés mellett 400 ezer forint fogyasztóvédelmi bírság került kiszabásra a közvetítő terhére.

2017 szeptemberétől a forgalmazó hitelintézetek több mint 55 ezer Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) szerződés keretében már 681 milliárd forintot folyósítottak.

7. ábra
Folyósított MFL állomány és szerződésszám alakulása

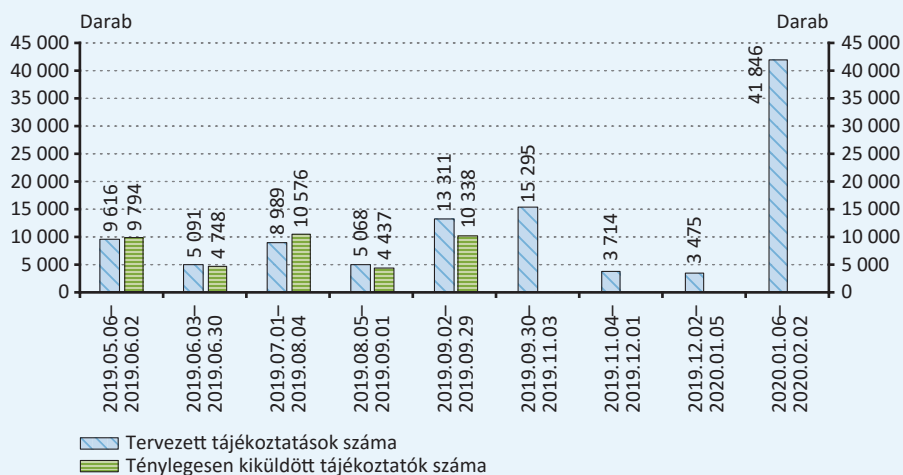

Forrás: MNB

Az intézmények MFL marketingkommunikációjában hangsúlyosan megjelennek a kamatrögzítés előnyei. Az ügyfelek számára mindinkább fontos, hogy a törlesztőrészlet hosszú távon is változatlan maradjon, így egyre népszerűbbé váltak a hosszabb – 10 éves – kamatperiódusú MFL termékek.

A 2019. április 15-én közzétett – a változó kamatozású jelzáloghitelek kamatkockázatáról, valamint az annak kezeléséről való tájékoztatás elősegítéséről szóló 9/2019. (IV.15.) számú – MNB ajánlás célja a fennálló jelzáloghitel-állomány kamatkockázatának csökkentése. A Magyar Bankszövetséggel együttműködésben kialakított ajánlás alapján az intézmények tájékoztatót küldenek a leginkább érintett adósoknak, felhívják az érintettek figyelmét a változó kamatozású jelzáloghitelük kamatkockázatáról, és ismertetik a rögzített kamatozásra való áttérés lehetőségét. Az MNB adatai szerint több mint 100 ezer szerződés keretében mintegy 749 milliárd forintos állomány érintett az ajánlással. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB folyamatosan ellenőrzi, így többek között figyelemmel kíséri a tájékoztató levelek kiküldését is. 2019. szeptember 29-ig 39 893 db szerződés esetében került sor az ajánlás szerinti tájékoztatólevelek kiküldésére, amely kismértékben elmarad az előzetesen tervezett tájékoztatások számától (42 075 db).

8. ábra
9/2019. (IV.15.) számú ajánlás alapján megküldött tájékoztatólevelek tervezett és tényleges megküldésének a száma

Forrás: MNB.

Az Európai Parlament és Tanács 2014/92/EU számú fizetési számla irányelve¹⁶ előírja a tagállamokban működő pénzforgalmi szolgáltatók számára a fizetési számlákhoz kapcsolódó legjellemzőbb szolgáltatások esetében az egységes terminológia használatát, valamint az EU szinten egységes formátumú Díjjegyzékek elkészítését. Fentiekén túl, minden tagállamban biztosítani kell a Díjjegyzékek egyszerű online összehasonlíthatóságát is. A vonatkozó jogszabály alapján az MNB által üzemeltetett, új Díjjegyzék összehasonlító alkalmazással lehetőség nyílik a fizetési számlákhoz kapcsolódó legjellemzőbb szolgáltatások díjainak és költségeinek egységes szerkezetű, áttekinthető formában történő összehasonlítására, így a számlanyitást, illetve számlaváltást tervező fogyasztók számára segítséget nyújt a fizetési számlák piaci kínálatának áttekintésére és a megfelelő termék kiválasztására. A jegybank a 2019. július 31-ét követően alkalmazandó, a Díjjegyzékhez kapcsolódó jogszabályok előírásainak való intézményi megfelelést folyamatosan nyomon követi. 2019 szeptemberében a felügyeleti hatóság 22 pénzforgalmi szolgáltatót fogyasztóvédelmi figyelmeztetésben szólított fel a Díjjegyzékek és az összehasonlító weboldal működtetéséhez kapcsolódó adatszolgáltatási hiányosságok megszüntetésére.

ÜGYFÉLSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉG

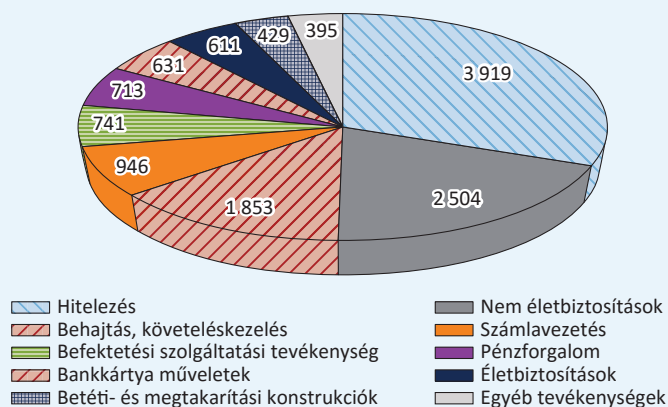
Az MNB ügyfélszolgálatához a harmadik negyedévben 6451, az első három negyedévben összesen 20224 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok alapján a megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem változott a megelőző negyedévekhez képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/92/EU irányelve (2014. július 23.) a fizetési számlákhoz kapcsolódó díjak összehasonlíthatóságáról, a fizetési számla-váltásról és az alapszintű fizetési számla nyitásáról, illetve használatáról

a pénzpiacot (55%), valamint a biztosítási piacot (22%) érintették. Az ügyfélszolgálat a negyedévben 4062, az első három negyedév során összesen 12764 telefonos megkeresést fogadott, míg személyesen a tárgyidőszakban 586 alkalommal, az év eddig eltelt időszakában pedig 1861 alkalommal keresték fel az MNB ügyfélszolgálati irodáját. A pénzügyi fogyasztóvédelmi kérelmek száma a negyedévben 715, az első három negyedév során összesen 1943 volt. E-mailben a tárgynegyedévben 1088, az idei évben összesen pedig 3656 megkeresés érkezett az MNB ügyfélszolgálatához. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, nem-életbiztosításokkal, valamint behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak a jegybankhoz. A kérelmek és megkeresések tematikus megoszlását a 9. ábra szemlélteti.

9. ábra
Kérelmek és ügyfélszolgálati megkeresések főbb szolgáltatás típus szerinti megoszlása

(2019. I-III. negyedév, db)

Forrás: MNB.

5. Szanálás

SZANÁLÁSI TERVEZÉS ÉS SZANÁLHATÓSÁG ÉRTÉKELÉSE

Az MNB, mint szanálási hatóság 2019. III. negyedévében szanálhatóság értékelésre irányuló eljárásokat indított a már elfogadott szanálási tervek felülvizsgálata érdekében. A szanálhatósági értékelés annak vizsgálatát jelenti, hogy egy jövőbeni válsághelyzet esetén vannak-e jelentős akadályai az adott intézménynél vagy csoportnál követendő válságkezelési stratégiának (felszámolás vagy szanálás).

MREL-KÖVETELMÉNY ELŐÍRÁSA

A szanálási hatóságok kötelesek konszolidált és egyedi szinten megfelelő mennyiségű és minőségű szavatolótkére és leírható, illetve átalakítható kötelezettségek tartására irányuló minimumkövetelményt (MREL-követelmény) előírni, amely instrumentumok egy esetlegesen bekövetkező válsághelyzetben szükségessé váló veszteségviselés céljából leírhatók, illetve a szanálást követően irányadó tőkekövetelmény helyreállítása céljából tőkévé alakíthatók. Ennek érdekében az MNB a nagybankok esetében a várható MREL követelményekre és a teljesítéshez rendelkezésre álló MREL-képes forrásokra vonatkozó elemzésével felmérte azt, hogy az MREL követelmény teljesítése mekkora alkalmazkodást, MREL-képes forrásbevonást tesz szükségessé.

Az MNB, mint csoportszintű szanálási hatóság a jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoportra kidolgozta a konszolidált-szintű MREL-követelményt, melyet egyeztetett az érintett európai uniós tagországok szanálási társhatóságaival, és az összevont felügyeletet ellátó hatósággal (Felügyelettel). Az MNB a negyedév során **más európai uniós tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalatok magyarországi leánybankjaiért felelős szanálási hatóságként** számos leánybank esetében tett javaslatot az **egyedi szintű MREL-követelmény** mértékére és teljesítésének ütemezésére a bankuniós (SRB) és más tagállami szanálási hatóságok felé. Az MNB a tapasztalatok alapján folyamatosan fejleszti a honlapján közzétett MREL-policy alapján eljárásait és módszertanait.

KOLLEKTÍV PÉNZALAPOK

Az MNB képviselői továbbra is aktívan részt vesznek a **Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsainak** munkájában. A negyedév során **felülvizsgálatra kerültek** az MNB által az OBA-val, illetve a Szanálási Alappal kötött **együttműködési megállapodások**.

MREL-KÖVETELMÉNY UNIÓS SZABÁLYOZÁSÁNAK VÁLTOZÁSA, A SZANÁLÁSI KERETRENDSZER INTÉZMÉNYI KÖRÉNEK KISZÉLESEDÉSE

Az MNB tovább folytatta a negyedévben a korábban már megkezdett felkészülését **uniós bankrendszer kockázatainak csökkentését szolgáló szabályozási csomag** szanálási funkciót is érintő előírásainak alkalmazására. Az intézmények indokolatlan terheinek elkerülése érdekében a túlnyomóan 2020. végétől alkalmazandó szabályokat az MNB már a jelenlegi tervezési folyamataiban is figyelembe veszi.

A nemzetközi szanálási szakmapolitika jelentős előre lépéseket tett több területen is **a szanálási keretrendszer hatálya alá tartozó intézményi kör bővítése** érdekében. Az MNB a központi szerződő felekre vonatkozó szanálási keretrendszer kialakítását célzó rendelettervezet különböző változatait észrevételezte. Az MNB szakértői továbbra is aktív résztvevői az Európai Bankhatóság szanálási tervezéssel és a szanálási eszközök gyakorlati alkalmazásának kérdéseivel foglalkozó munkacsoportjainak, valamint részt vállalnak a bankszanálás terén megszerzett tapasztalataik beépítésével az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatási Nyugdíjfelügyeleti Hatóságnak (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA) a biztosítók szanálási keretrendszerének jövőbeni kiépítését célzó munkájában.

6. Nemzetközi tartalékok

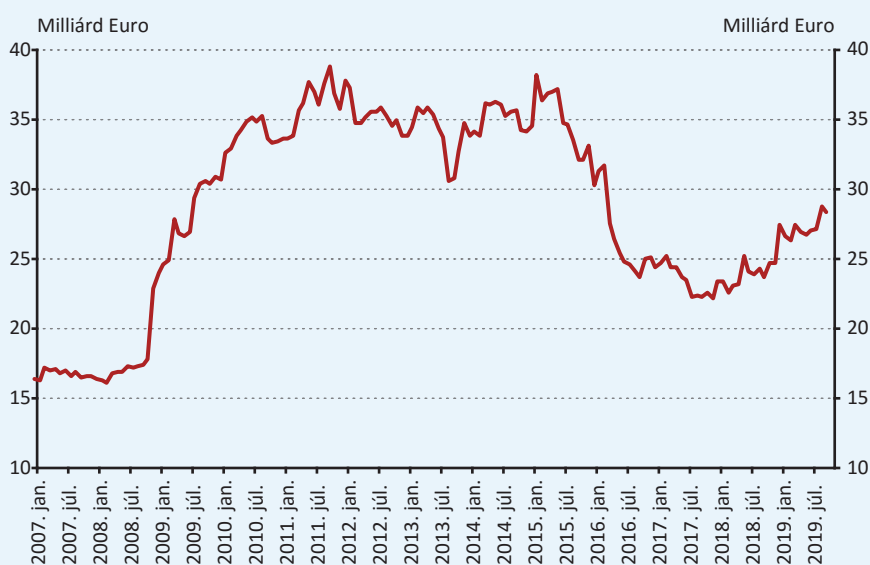
2019 harmadik negyedévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 28,4 milliárd euro volt, ami 1,3 milliárd euro növekedést jelent a 2019. június végi 27,1 milliárd eurós értékhez képest.

A nemzetközi tartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során.

Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósság törlesztési célú tételei, illetve a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai összességében mintegy 1 milliárd euróval mérsékeltek a devizatartalékot.

A tartalékok növekedése irányába hatott az Európai Bizottságtól ebben a negyedévben érkezett közel 800 millió euro összegű nettó transzfer, a forintlikviditást nyújtó devizaswap tenderek, illetve a Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának devizapillérehez köthető nettó 900 millió eurónyi pénzmozgás, valamint az eurótól eltérő devizaeszközök, illetve az arany euróban kifejezett közel 600 millió eurót meghaladó átértékelődése.

10. ábra
A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása
(milliárd EUR)

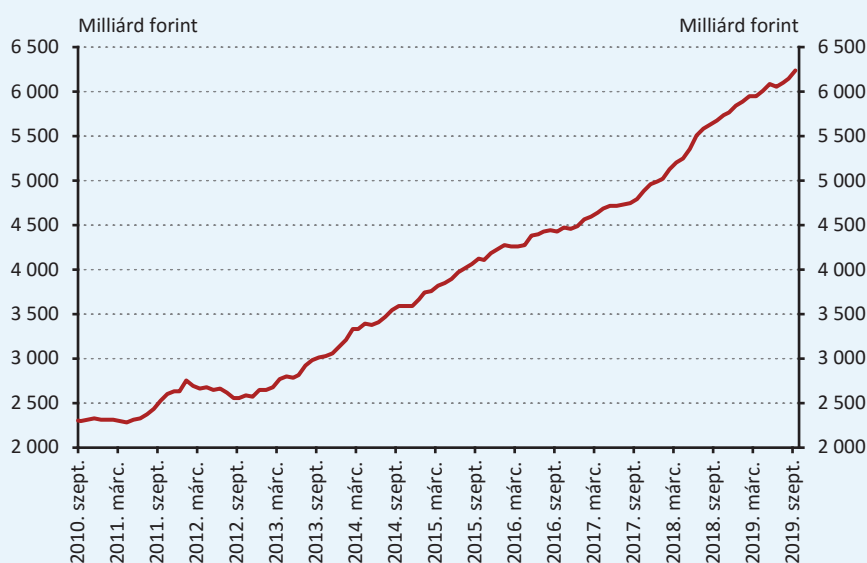
Forrás: MNB.

7. Készpénz-logisztikai tevékenység

A FORGALOMBAN LÉVŐ KÉSZPÉNZ

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2019. szeptember végén 6 260,6 milliárd forint volt. A szezonális hatások kiszűrésével a harmadik negyedéves érték a 2019. június végi adathoz képest 3 százalékos, azaz 187 milliárd forintos növekedést mutat.

11. ábra
A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

Forrás: MNB.

A FORGALOMBAN LÉVŐ BANKJEGYEK ÉS ÉRMÉK

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 6 173,2 milliárd forint, mennyisége 540,3 millió darab volt 2019. szeptember 30-án. Ez értékben 10 százalékos, a mennyiséget tekintve pedig 6 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A növekedés elsősorban a húszezer forintosok esetében volt jelentősebb mértékű. A forgalomban lévő érmék értéke 77 milliárd forint, mennyisége 1 975,6 millió darab volt 2019. szeptember végén. Ez értékben és mennyiségben is 8 százalékos növekedést mutat az előző év harmadik negyedévi adatához viszonyítva. A forgalombővülés valamennyi címletet érintette.

2. táblázat**Forgalomban lévő bankjegyek és érmék¹⁷**

(2019. szeptember 30-i és 2018. szeptember 30-i adatok)

Bankjegyek	2019				2018			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	211,7	4 233,2	39,0	68,6	188,0	3 759,8	36,9	67,0
10 000 forint	166,0	1 660,1	31,0	26,9	158,3	1 583,2	31,0	28,2
5 000 forint	28,9	144,6	5,3	2,3	26,8	133,8	5,3	2,4
2 000 forint	24,5	49,0	4,5	0,8	23,4	46,8	4,6	0,8
1 000 forint	63,6	63,6	11,8	1,0	71,6	71,6	14,0	1,3
500 forint	45,7	22,8	8,4	0,4	41,9	21,0	8,2	0,3
Összesen	540,3	6173,2	100,0	100,0	510,0	5616,2	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	162,3	32,5	8,2	42,2	149,4	29,9	8,1	41,9
100 forint	202,6	20,3	10,2	26,3	191,2	19,1	10,4	26,8
50 forint	196,5	9,8	10,0	12,7	177,4	8,9	9,7	12,5
20 forint	356,7	7,1	18,1	9,3	329,4	6,6	18,0	9,2
10 forint	402,8	4,0	20,4	5,2	376,9	3,8	20,5	5,3
5 forint	654,6	3,3	33,1	4,3	611,7	3,1	33,3	4,3
Összesen	1 975,6	77,0	100,0	100,0	1 835,9	71,3	100,0	100,0

Forrás: MNB.

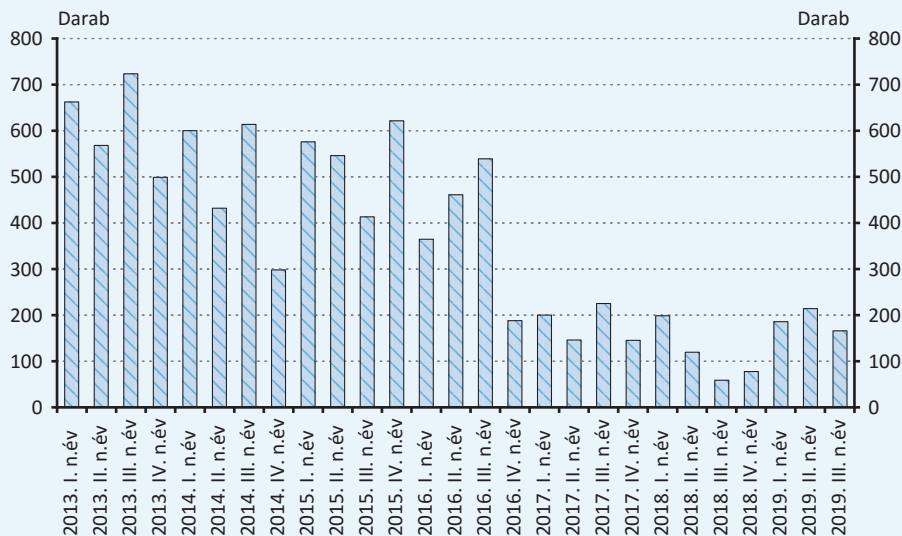
A KÉSZPÉNZHAMISÍTÁS MEGELŐZÉSÉT, VISSZASZORÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉG

2019 harmadik negyedévének végéig a készpénzforgalomból 566 darab forinthatamisítvány került kiszűrésre. Ez a hamisítási adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is igen kedvezőnek tekinthető.

A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a magasabb értékű címletek, főként a 10 000 és 20 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

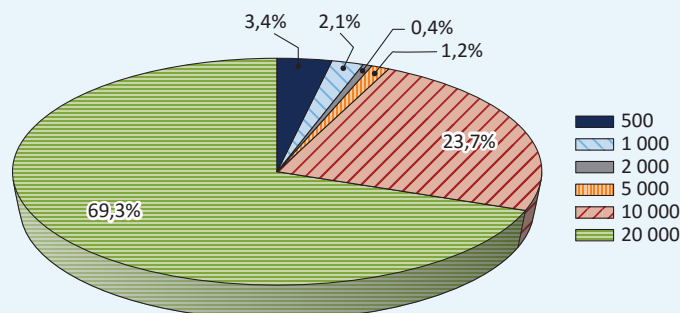
¹⁷ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

12. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

13. ábra
A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2019. I-III. negyedévben

Forrás: MNB.

A hamis valuták előfordulása továbbra sem tekinthető jelentősnek, a jegybank szakértői 662 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 466 darab hamis eurobankjegyet vizsgáltak meg 2019. szeptember végéig.

MEGÚJULTAK A FORINT BANKJEGYEK

A Magyar Nemzeti Bank a 2014 és 2019 közötti időszakban megújította a forgalomban lévő bankjegysorozatot és újratervezett, továbbfejlesztett, a pénzfeldolgozó gépek és automaták által támasztott készpénzforgalmi igényeknek jobban megfelelő, egyben a hamisítás ellen is korszerűen védett bankjegyeket bocsátott ki.

A jegybank a bankjegysorozat utolsó elemeként 2019. február 1-én bocsátotta forgalomba a megújított 500 forintosokat, melyek kedvező ütemben terjednek, így a forgalomban levő 500 forintos bankjegyek közel 62 százaléka már újakra cserélődött a harmadik negyedév végére. A még forgalomban levő régi 500 forintos bankjegyeket 2019. október 31-ig lehet használni, ezt követően az MNB bevonja azokat, s a készpénzes vásárlások alkalmával 2019. november elsejétől már csak az új címletekkel fizethetünk.

Az MNB a bankjegycsere program lezárásaként ez év végével bevonja a 2014 előtt kibocsátott régi 10 000 forintos bankjegyeket, így 2020. január 1-től már e címletből is csak a megújított bankjegyek lesznek használhatók a készpénzforgalomban. 2019. harmadik negyedévének végén a forgalomban levő 10 000 forintosok 94 százalékát már a megújított címletek teszik ki.

ELÉVÜLT BANKJEGYEK

Lejárt a készpénzforgalomból 20 évvel ezelőtt, 1999. július 27-én bevont 5000, valamint az 1999. szeptember 1-én bevont 1000 és 500 forintos bankjegyek átváltási határideje. A törvény szerint az MNB a bevont bankjegyeket a bevonási határnapjuktól számított 20 évig váltotta át forgalomban levő fizetőeszközzé. A vissza nem váltott bankjegyek után a jegybanknak 7 377 millió forint pénzbevonási nyeresége keletkezett.

3. táblázat A 2019-ben elévült bankjegyek				
Címlet		Bevonás időpontja	Elévülés időpontja	Vissza nem váltott mennyiség millió darab
		1999. 08. 31.	2019. 09. 01.	3,0
		1999. 08. 31.	2019. 09. 01.	3,1
		1999. 07. 26.	2019. 07. 27.	0,5

EMLEKPÉNZÉRME-KIBOCSÁTÁS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érme-kibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékpénzérmet is –, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékpénzérmetet, hogy össznemzeti jelentőségű történelmi, kulturális, tudományos évfordulókról megemlékezzen, kiemelkedő személyiségeknek méltó emléket állítson, ráirányítsa a közfigyelmet az ország történelmi-kulturális értékeire, kiemelkedő kortárs bel- és külföldi eseményekre.

2014-től minden nemesfém-ből készült emlékpénzérmet olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékeltebb áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme gyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékpénzérmetet. A nemesfém emlékpénzérme és színesfém változatuk érme képe azonos, csak értékjelzésükben térnek el.

EMLEKPÉNZÉRME-KIBOCSÁTÁS A HIMNUSZ MEGZENÉSÍTÉSÉNEK 175. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

A Magyar Nemzeti Bank a „Himnusz megzenésítése” megnevezéssel különlegesen nagy méretű, 20 000 Ft névértékű ezüst és 3000 Ft névértékű színesfém emlékpénzérmet bocsátott ki 2019. július 2-án, a Himnusz első nyilvános bemutatójának 175. évfordulóján.

éve olvasható. Az emlékpénzermét Bitó Balázs ötvösművész tervezte. Mesterjegye szintén a hátlapon, a bal szélső perem mentén található.

A négyzet alakú emlékpénzérme 75% réz és 25% nikkel ötvözetéből készült, súlya 14 gramm, mérete 28,43 mm×28,43 mm, széle sima. Az emlékpénzérme ezúttal is korlátozott példányszámban, kétféle kivitelben jelent meg: összesen 10 000 veret készíthető belőle, 6000 tükörfényes (proof) és 4000 selyemfényes (BU) kivitelben.

EMLÉKPÉNZÉRME-KIBOCSÁTÁS A SZERVEZETT MAGYARORSZÁGI ORVOSKÉPZÉS 250. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

„Semmelweis Egyetem” megnevezéssel 10 000 Ft névértékű ezüst és 2000 Ft névértékű színesfém emlékpénzermét bocsátott ki a Magyar Nemzeti Bank 2019. szeptember 6-án. A különleges emlékérméssel az MNB a szervezett orvostudomány magyarországi kezdetének 250. évfordulója előtt tiszteleg.

Az emlékpénzermék előlapján a Semmelweis Egyetem méltóságjelvényei körébe tartozó egyetemi jogar csúcspdíszének ábrázolása látható, melyet – az emlékpénzérme szélén – az eredeti orvostudományi dékánok tisztséglánc vesz körbe. Mára az egész egyetemet jelképezi a történelmi orvostudományi jogar, mely a dékánok tisztségláncokkal együtt az egyetem kiemelt ünnepein kap szerepet. Az emlékérmék előlapján találhatóak a kötelező alaki kellékek: a 10 000 illetve 2000 FORINT értékjelzés, a MAGYARORSZÁG felirat, a 2019-es verési évszám, valamint a különleges biztonsági elemet is tartalmazó BP. verdejegy.

Az emlékpénzermék hátlapján a Semmelweis Egyetem első számú jelképe, az egyetem címere jelenik meg központi motívumként, mely heraldikailag is tükrözi az egyetemi karok összetartozását. A címerábrázolást a „250 ÉVES A SEMMELWEIS EGYETEM” felső félkörirat, illetve az egyetem latin nyelvű jelmondata „SERVAMUS VITAM ATQUE SERVIMUS” („Védeni és szolgálni az életet”) alsó félkörirat övezi. A két köriratot bal oldalon az egyetem rektori épületének egyik, az arculati kézikönyvbe is beemelt belső díszítő motívuma, jobb oldalon az emlékpénzermét tervező Szabó Virág szobrászművész mesterjegye választja el.

Mindkét emlékpénzérme átmérője 38,61 mm, széle recézett. A 10 000 Ft névértékű emlékpénzérme 925 ‰ finomságú ezüsből, míg a 2000 Ft névértékű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült. A 31,46 gramm súlyú ezüst érme tükörfényes (proof), a 30,8 gramm súlyú színesfém érme selyemfényes (BU) kivitelben készült. Az emlékérmék ezúttal is korlátozott példányszámban jelentek meg: 5- 5000 darab készíthető belőlük.

ÚJ SOROZAT INDULT A MAGYAR PÁSZTOR- ÉS VADÁSZKUTYAFAJTÁK BEMUTATÁSÁRA

„Magyar vizsla” megnevezéssel 2000 Ft névértékű színesfém emlékpénzermét bocsátott ki a Magyar Nemzeti Bank 2019. szeptember 7-én. Az emlékpénzérme a hungarikumként számon tartott magyar pásztor- és vadászkutyafajtákat bemutató sorozatot nyitó darabja.

Az emlékpénzérme előoldalának központi motívuma, a világszerte népszerű rövidszőrű magyar vizsla 2/3-os profilból megjelenített fejbrázolása, hűen tükrözi a kutyafajta embercentrikus, szófogadó ugyanakkor jó problémamegoldó természetét. Itt találhatóak továbbá a pénzérmék kötelező alaki kellékei: felső félköriratban a MAGYARORSZÁG felirat, jobb oldalon negyedköriratban a 2000 FORINT értékjelzés, bal oldalon, két egymás alatti sorban a 2019-es verési évszám és a BP. verdejegy.

Az emlékpénzérme hátlapján vadászjelenet elevenedik meg. Az előtérben, egy vízben lépdelő rövidszőrű magyar vizsla – jellegzetes „vadat álló” testtartásban –, a háttérben egy nádasból kilépő drótszőrű magyar vizsla ábrázolása látható. Felső félköriratban a kutyafajta elnevezése, a „MAGYAR VIZSLA” olvasható. Az emlékpénzermét Pogány Gábor Benő, Munkácsy Mihály-díjas szobrászművész tervezte. Mesterjegye a víz ábrázolásába rejte jelenik meg.

A Magyar vizsla emlékpénzérme 75% réz, 4% nikkel és 21% cink ötvözetéből készült, súlya 16 gramm, átmérője 34 mm, széle recézett. Az emlékérmék ezúttal is korlátozott példányszámban jelentek meg: összesen 10 000 veret készült belőlük, fordított proof kivitelben.

8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

AZONNALI FIZETÉSI RENDSZER LÉTREHOZÁSA

Az MNB 2019 harmadik negyedében is folyamatosan monitorozta az érintett szereplők felkészülését az azonnali fizetési szolgáltatás ügyfelek felé történő 2020. március 2-i bevezetésére tekintettel és személyes konzultációk keretében egyeztetett a kritikus úton haladó bankok előrehaladásáról. Mindezek mellett a központi rendszer teljeskörű élesítése az eredeti terveknek megfelelően megtörtént annak érdekében, hogy lehetővé váljon egy hosszabb éles próbaüzemi időszak végrehajtása. Ennek keretén belül 2019. július 1. és augusztus 31. között önkéntes alapon történt a rendszertagok részvétele, azonban szeptember 1-jétől valamennyi érintett szereplőnek csatlakoznia kellett a próbaüzemi működéshez a teszt és éles rendszereken végrehajtandó feladatok tekintetében egyaránt. A megfelelő felkészülés és a rendszer kiforrott működésének biztosítása érdekében egy magas követelményeket tartalmazó, feszes forgatókönyv is kidolgozásra került a kötelező szakasz vonatkozásában, amelyet minden szereplőnek sikerrel kell teljesíteni az ügyfelek felé történő szolgáltatásbevezetésig, azaz 2020. március 2-ig.

A központi infrastruktúrára épülő innovatív fizetési megoldások nyújtására irányuló fejlesztések támogatása érdekében az MNB, a GIRO Zrt. és az azonnali fizetési projekt kiegészítő szolgáltatási munkacsoportjának együttműködésében véglegesítésre kerültek az azonnali fizetési rendszerre épülő fizetési és adatbeviteli szolgáltatások közötti átjárhatóság megteremtését szolgáló útmutatók, amelyek publikálása 2019 júliusában megtörtént. Az azonnali fizetési rendszerben alkalmazandó fizetési és adatbeviteli folyamatokról, valamint egyes kapcsolódó üzleti szolgáltatások alapjainak egységesítéséről, továbbá az azonnali fizetési rendszerben alkalmazandó QR-kódos adatbeviteli módról szóló útmutatók elsődleges célja az alapszintű szolgáltatásra épülő innovatív kiegészítő szolgáltatások mielőbbi megjelenésének és elterjedésének előmozdítása.

A MAGYAR AMI-SECO NSG TEVÉKENYSÉGE

Az Európai Központi Bank értékpapír- és fedezetkezeléssel foglalkozó tanácsadótestülete – az AMI-SeCo – július 2-án ülésezett 2019 harmadik negyedében. Az MNB látja el a kapcsolódó magyar munkacsoport – az AMI-SeCo NSG – titkársági feladatait, ezért minden alkalommal feldolgozza a soron következő ülés témáit, annak érdekében, hogy a hazai piaci szereplőket tömörítő NSG kialakíthassa a vonatkozó álláspontját. Az AMI-SeCo július 2-i ülésének témái között szerepelt – többek között – az eurózónás jegybankok biztosítékkezelésének harmonizációja, az európai értékpapír-kibocsátás harmonizációja, a páneurópai értékpapírkiegyenlítésért felelős T2S-rendszer kiegyenlítési hatékonyságának javítása, valamint az Európai Központi Bank pénz- és értékpapírkiegyenlítési rendszereinek konszolidálása. Az MNB feldolgozta a július 2-i ülés és a további kapcsolódó tájékoztatások dokumentumait, majd a 2019. szeptember 19-i NSG-ülésen megvitatásra bocsátotta a magyar piac számára releváns témákat. Az ülésen megállapításra került, hogy a biztosítékkezelés harmonizációjához kötődő új európai sztenderdek Magyarország számára is iránymutatóként szolgálnak, így az NSG elkezdte a megfeleléshez szükséges munka előkészítését. Az ülés további fontos témája volt a KELER Zrt. aktuális fejlesztési programjának státusza, melyet a KELER Zrt. vezérigazgatója – egyben az NSG elnöke – ismertetett.

PÉNZFORGALOMMAL ÉS FIZETÉSI RENDSZEREKKEL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓK

2019 júliusában az MNB nyolcadik alkalommal publikálta a Fizetési rendszer jelentést, amely elkészítésének célja, hogy átfogó képet nyújtson a belföldi pénzforgalomban és a hazai felvigyázott fizetési és elszámolási rendszerek működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB milyen eszközöket mozgósít szabályozói, fejlesztői, felvigyázói és ellenőrzési szerepkörében a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása, illetve fejlesztése, valamint a fizetési és elszámolási rendszerek biztonságos és hatékony működése érdekében. A jelentés első része a hazai pénzforgalom hatékonyságának elemzése keretében górcső alá veszi a főbb fizetési módok forgalmának alakulását, illetve az

elektronikus fizetési módok használatát biztosító infrastruktúra fejlődési tendenciáit, továbbá áttekintést ad az elektronikus pénzforgalomhoz kapcsolódó visszaélésekről, valamint a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásából származó bevételekről. Ezt követően ismerteti a hazai pénzügyi infrastruktúrák működésével és azok felügyezésével kapcsolatos fejleményeket, továbbá foglalkozik a pénzforgalmi ellenőrzések tapasztalataival is. A jelentés második része három kiemelt témát tárgyal részletesen, az azonnali fizetési rendszer bevezetéséhez kapcsolódó jelentősebb kérdéseket, a pénzforgalmi szolgáltatások árazásához kapcsolódó aktuális problémaköröket, valamint az új Pénzforgalmi irányelv és a hozzá kapcsolódó iránymutatók, ajánlások lényeges, gyakorlati kérdéseit.

A PSD2 ALKALMAZÁSA A VÉGSŐ FÁZISBA ÉRT

Elérhetővé kellett tenniük a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatóknak a biztonságos kommunikációra alkalmas hozzáférési interfészeiket a pénzforgalmi piac új szereplői, az ún. harmadik fél szolgáltatók (számlainformációs szolgáltatók, fizetés-kezdemenyvezési szolgáltatók és a kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközt kibocsátó pénzforgalmi szolgáltatók) számára, amely lehetővé teszi, hogy biztonságos csatornán keresztül tudjanak kommunikálni az ügyfelük számláját vezető pénzforgalmi szolgáltatóval. A gyakorlatban ezáltal az ügyfelek pénzügyeik egyszerűbb intézéséhez a harmadik fél szolgáltatók által kidolgozott webes vagy mobilos alkalmazásokon keresztül számlainformációs szolgáltatást vehetnek igénybe, sőt utalást is kezdeményezhetnek számlájukról.

Az erős ügyfél-hitelesítés szabályait¹⁸ 2019. szeptember 14-étől alkalmazni kell, így végső fázisba ért a PSD2 által egyik legnagyobb változást hozó szigorú ügyfélazonosítás bevezetése is, amely a gyakorlatban azt jelenti, hogy a bankoknak és más pénzforgalmi szolgáltatóknak az azonosítás során legalább két faktort (például: jelszó, biometrikus ujjlenyomat) kell biztosítaniuk, hogy az ügyfelek biztonságosan hozzáférjenek az online fizetési számláikhoz és elektronikus fizetési műveletet kezdeményezzenek.

Tekintettel a PSD2 szabályozás komplexitására, továbbá az Európai Unió szinten hozott döntéssel összhangban, a fizetési kártyákkal kezdeményezett online fizetési műveletek terén a jegybank további 12 hónap felkészülési időt engedélyezett a magyar pénzügyi szektor számára, hogy teljes mértékben megfeleljenek e fizetési műveletek terén is a jogszabályoknak.

PÉNZFORGALMI ÁLLÁSFOGLALÁSOK ÉS ELLENŐRZÉSEK

A harmadik negyedév során az MNB pénzforgalmi szolgáltatóktól és egyéb vállalkozásoktól érkezett megkeresések alapján közvetlenül 5 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, amelyek egy kivételével a 2019. szeptember 14-től alkalmazandó erős ügyfélhitelesítéssel kapcsolatos rendelkezések értelmezésére irányultak. Emellett az MNB a honlapján a pénzforgalmi irányelven alapuló rendelkezések értelmezésére indított „Gyakori kérdések és válaszok” oldalon összesen 4 alkalommal tette közzé frissített, illetve új állásfoglalását vagy szakmai véleményét.

2019 harmadik negyedévében a pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörében két új hatósági eljárást indított az MNB, közülük az egyiknél a helyszíni ellenőrzés már lezárult, további egy esetben az előző negyedévben indult eljárás helyszíni szakasza zárult e negyedévben. Ezen időszakban két eljárás került lezárásra, egyik esetében az előírt intézkedések mellett 13 millió forint bírság is kiszabására került.

KONFERENCIÁK, SZAKMAI ELŐADÁSOK ÉS KONZULTÁCIÓK

Az azonnali fizetési rendszer létrehozásával kapcsolatban 2019 harmadik negyedévében széles körű szakmai konzultációkra is sor került többek között az ügyfelek felé történő szolgáltatásbevezetés elhalasztása, valamint az éles próbaüzemi működés és az ahhoz kapcsolódó követelmények részleteinek tisztázása vonatkozásában.

¹⁸ Erős ügyfél-hitelesítés RTS: Az (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2017. november 27-i (EU) 2018/389 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet.

A bankkártyával interneten keresztül történő (online) fizetések esetén alkalmazandó erős ügyfél-hitelesítés szabályozásáról az MNB többször egyeztetett a harmadik negyedévben az érintett piaci szereplőkkel – számlavezető pénzforgalmi szolgáltatókkal, nemzetközi kártyatársaságokkal, szolgáltatókkal, és az e-kereskedők szövetségével is, hogy további felkészülési idő biztosításával mérsékelni tudja a felmerülő kockázatokat, elkerülve azt, hogy a fizetési műveletek megghiúsuljanak az e-kereskedelemben.

9. Az MNB statisztikai tevékenysége

MONETÁRIS ÉS PÉNZÜGYI STABILITÁSI STATISZTIKA

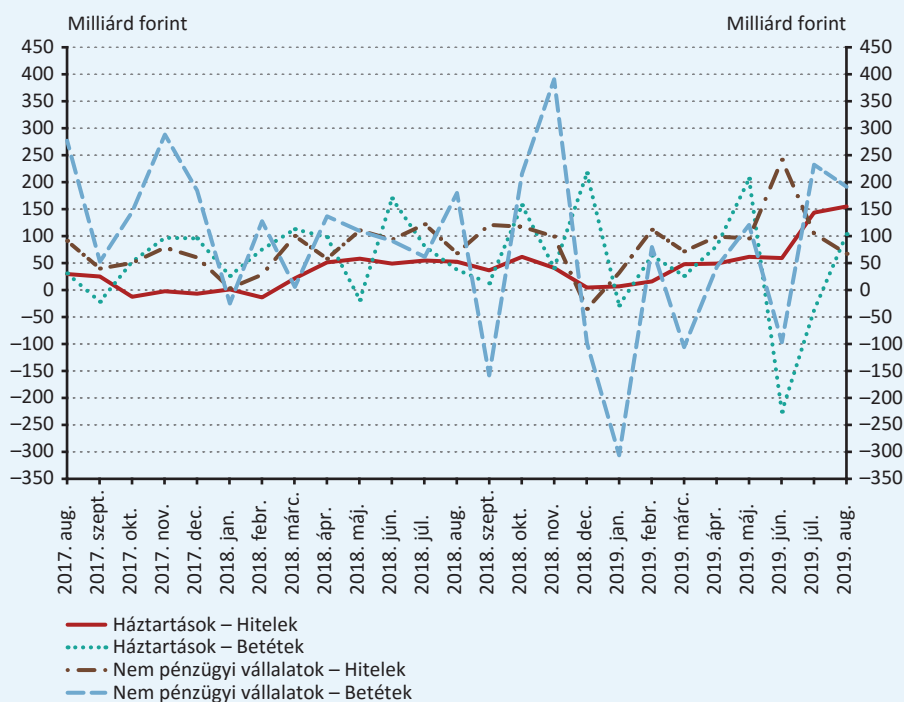
Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2019. augusztusi adatok alapján készített statisztikák 2019. október 2-án jelentek meg.

A szezonálisan nem igazított adatok szerint mind a háztartások, mind pedig a nem pénzügyi vállalatok nettó hitelfelvevők voltak a június-augusztus időszakban. A háztartások hitelei tranzakcióból eredően a vizsgált három hónapban 360,3 milliárd forinttal, míg a nem pénzügyi vállalatok hitelei 415,7 milliárd forinttal nőttek. A 44/2019 (III.12) Kormányrendelet alapján a lakossági ügyfelek számára a babaváró támogatáshoz kapcsolódóan nyújtott hitelek (továbbiakban: babaváró hitelek) augusztus végén fennálló állománya 166,0 milliárd forint volt.

A szezonális hatástól meg nem tisztított tranzakciós adatok alapján a háztartások esetében június és július hónapokban nettó betétkivonás, míg augusztusban nettó betételhelyezés volt megfigyelhető, aminek eredőjeként a szektor betétállománya 158,4 milliárd forinttal csökkent. A nem pénzügyi vállalatok tekintetében júniusban nettó betétkivonás, majd júliusban és augusztusban nettó betételhelyezés történt. Összességében a nem pénzügyi vállalatok betétállománya tranzakcióból eredően, 329,1 milliárd forinttal nőtt a vizsgált három hónapban.

14. ábra

A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján

Forrás: MNB.

Szintén 2019. október 2-án jelent meg a nem pénzügyi vállalati és háztartási hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény.

A közzétett adatok szerint a vizsgált időszak (2019. június – 2019. augusztus) alatt a háztartások által elhelyezett forint és eurobetétek átlagos kamatlábai kismértékben emelkedtek az előző negyedévhez viszonyítva¹⁹. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú hitelek átlagos hitelköltség mutatója csökkent, míg a személyi hitelek esetében enyhén emelkedett a vizsgált időszakban. Augusztus végéig a babaváró hitelek új szerződéses összege 174,72 milliárd forint összeget tett ki.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a legfeljebb 1 éves kamatfixálású 1 millió euro érték alatti új forint és eurohitelek kamatlábainál emelkedés volt megfigyelhető. Az 1 millió euro érték feletti kategóriában a forinthitelek átlagkamatlábai esetén növekedés volt tapasztalható, míg az eurohiteleknél csökkenés látható a vizsgált időszakban.

FELÜGYELETI STATISZTIKA

Az MNB 2019. szeptember 6-án interaktív formában publikálta a hitelintézetek összesített prudenciális adatait 2019 első félév végéig bezárólag tartalmazó sajtóközleményt.

Az MNB által felügyelt 13 bankcsoportból, 12 egyedi hitelintézetből és prudenciális szempontból hitelintézetnek minősülő 2 pénzügyi vállalkozásból, valamint 8 fióktelepből álló hitelintézeti szektor konszolidált eszközállománya 2019 II. negyedévében 0,4%-kal nőtt, 44.342 milliárd forintra. A hitelállomány 2,5%-os dinamikája 2019. II. negyedévben a teljes eszközállomány 0,4%-os növekedésénél magasabb volt, így azon belüli részesedése 60,8%-ról 62,0%-ra emelkedett, folytatva a közelmúltbeli (2018 elején kezdődött) trendet. Az NPL-ráták 2019. II. negyedév során tovább csökkentek. A tárgyidőszak végén a hitelállomány közel háromnegyede a nem pénzügyi vállalatok és a háztartások hitelállománya, amelyek nemteljesítő része a teljes nemteljesítő hitelállomány 99,5%-át teszi ki. Az NPL-ráták változó mértékben csökkentek: a nem pénzügyi vállalatoké 5,4%-ról 5,3%-ra, a háztartásoké 9,2%-ról 8,3%-ra, a lakóingatlanl fedezett hiteleké 8,8%-ról 7,7%-ra. A bankszektor 2019. I. félévben konszolidált szinten elért 322 milliárd forintos nettó eredménye 1,2%-kal alacsonyabb volt az előző év első félévében elért 326 milliárd forintnál. A tárgyidőszakban az évesített tőkearányos jövedelmezőség (RoE) 14,4%-ról 12,7%-ra csökkent, az eszközarányos jövedelmezőség (RoA) pedig 1,6%-ról 1,5%-ra, miközben a költség-hatékonyság kismértékben romlott, a költség/bevétel hányados (CIR) 63,7%-ról 67,1%-ra nőtt az egy évvel korábbihoz képest. Az I. pilléres tőke megfelelési indexek 2019. II. negyedévben emelkedtek: a szektor szintű CET1 tőke megfelelési index (TMI) 358,1%-ról 369,4%-ra, a T1 TMI 271,0%-ról 279,4%-ra, az I. pilléres teljes TMI egy év alatt 224,6%-ról 230,5%-ra emelkedett. A szektor likviditási helyzete, mind a hitel/betét mutatót, mind a likviditásfedezeti rátát tekintve továbbra is megnyugtató.

Az MNB 2019. augusztus 23-án publikálta a pénztárak, 2019. augusztus 30-án pedig a biztosítók 2019. II. negyedévi prudenciális adatait.

Az önkéntes nyugdíjpénztári vagyon 1 460 milliárd forintot tett ki 2019. II. negyedév végén, mely 4 %-os növekedést mutat a 2018. év végi állományhoz képest. Az önkéntes nyugdíjpénztári, valamint az egészség- és önszegélyező pénztári taglétszámban is kis mértékű csökkenés figyelhető meg az előző év végéhez viszonyítva. A magánnyugdíjpénztáraknál jelentős változás nem történt.

2019. II. negyedév végén a biztosítóintézetek szerződésállománya meghaladta a 14,1 millió darabot, mely 3,8%-os emelkedést jelent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Ezzel egyidejűleg a II. negyedéves díjbevétele 275,1 milliárd Ft volt, ami 9,6%-os növekedést mutat az előző év azonos időszakához képest. A Szolvencia II szabályozórendszer alapján a biztosítóintézetek sektorszintű szavatoló tőke feltöltöttségi szintje 223%, mely az előző év ugyanazon időszakához képest 7,1 százalékpontos növekedést jelent.

¹⁹ A kamatláb ebben az elemzésben a teljes vizsgált időszakra vonatkozó átlagkamatlábát jelenti.

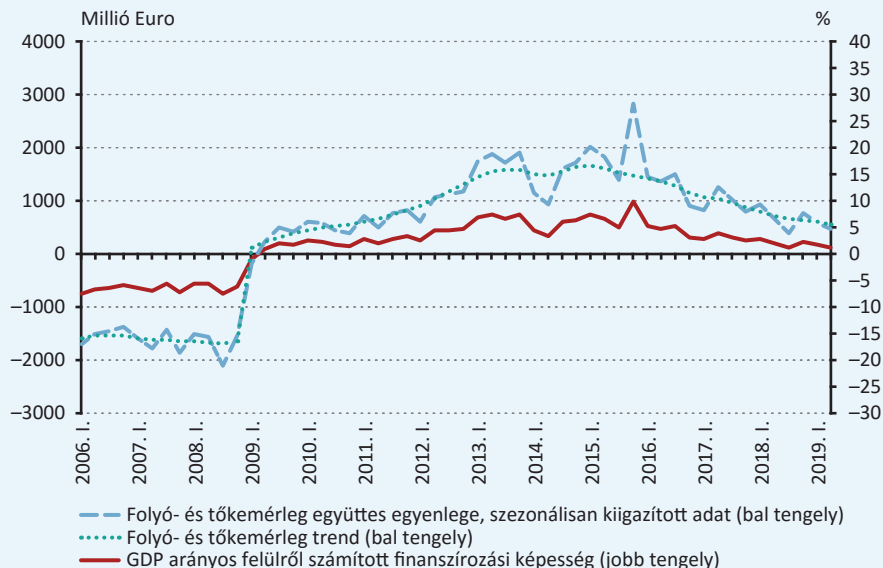
FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKÁK

Az MNB 2019. szeptember 20-án első alkalommal publikálta a 2019. II. negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, valamint a normál revízió keretében revideálta a 2016., 2017., 2018. éves és 2019. I. negyedéves adatokat.

Az EU-ban a 2014-es módszertani átállást követően (BPM6, SNA 2008, illetve ESA 2010) a 2019. szeptemberi publikációhoz kapcsolódik az első *benchmark* revíziós időpont. Az MNB ennek keretében 1995-ig visszamenőlegesen felülvizsgálta a fizetésimérleg-statisztikáit. Sor került a normál revíziós időszakon túlmutató visszamenőleges adatjavításokra, új becslési módszertanok kialakítására és feldolgozására, már meglévő becslési módszerek visszavezetésére, illetve a pénzügyi és a nem-pénzügyi számlákkal való összhang megteremtése érdekében a társstatisztikák által már korábban közzétett adatok beépítésére.

2019 II. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke 760 millió euro (246 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a mutató 470 millió euro (194 milliárd forint), a negyedéves GDP 1,3 %-a.

15. ábra
A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség milliő euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

Forrás: MNB.

2019. június végén a jegybanksi tartalékok értéke 27,1 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósságot nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2019. június végén 12,0 milliárd euro (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 8,8 %) volt.

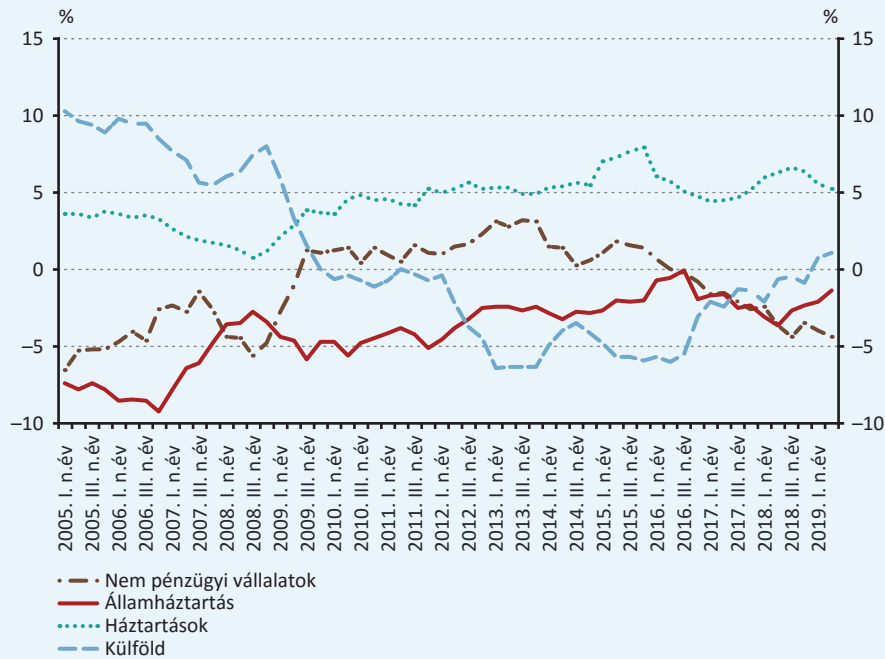
PÉNZÜGYI SZÁMLÁK

Az MNB 2019. október 1-én jelentette meg a 2019 második negyedévére vonatkozó teljes körű pénzügyi számlákat. A sajtóközlemény és a kapcsolódó adatsorok az államháztartási és a háztartási szektor előzetes pénzügyi számláinak frissítése mellett bemutatták a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a nonprofit intézmények, valamint a külföld pénzügyi vagyonát és finanszírozási folyamatait is.

Ennek alapján a 2019 második negyedével záruló egy évben az államháztartás nettó finanszírozási igénye a GDP -1,4 %-át tette ki, a háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 5,2 %-át, a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási igénye a GDP -4,4 %-át, a külföld nettó finanszírozási igénye pedig a GDP 1,1 %-át érte el ebben az időszakban. 2019 második negyedévének végén az államháztartás bruttó, konszolidált, névértéken számításba vett (maastrichti) adóssága a GDP 66,5 %-a volt.

16. ábra
A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP százalékában

(utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák összeállításával egyidejűleg a Központi Statisztikai Hivatal a Pénzügyminisztériummal és a jegybankkal együttműködve elkészítette az Európai Bizottságnak szóló EDP-jelentést, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozóan tartalmaz statisztikai adatokat. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államháztartás pénzügyi vagyonával, az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatösszeállítást és adatszolgáltatást végzi.

Az Eurostat részére 2019. október 1-én megküldött jelentés már tartalmazta a nemzeti számlák revíziós politikájára vonatkozó uniós ajánlással összhangban végrehajtott benchmark revízió okozta változásokat is.

A JEGYBANKI INFORMÁCIÓS RENDSZER

2019 III. negyedévében megjelent a Magyar Közlönyben a 2020. január 1-jétől hatályos, új típusú pénzforgalmi adatszolgáltatásokat előíró MNB rendelet²⁰.

2019. augusztus 8-án megkezdődött a 2020. évi, a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető, valamint felügyeleti feladataihoz kapcsolódó adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló MNB rendelet-tervezetek külső véleményeztetése, illetve e rendeletek negyedik negyedéves publikációjának előkészítése.

²⁰ a jegybanki információs rendszerhez a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó egyes adatokra vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 32/2019. (IX. 25.) MNB rendelet

KUTATÓSZOBA

2019 III. negyedévében az MNB megnyitotta az MNB Kutatószobát. Az MNB Kutatószobában – a Központi Statisztikai Hivatal által üzemeltetett Kutatószoba működési elvéhez hasonlóan – az adatvédelmi előírások teljeskörű betartásával, ellenőrzött körülmények között nyílik lehetőség az MNB által kezelt adatokból összeállított, egyedi szintű, de az érintett jogalany közvetlen azonosítására nem alkalmas adatokat tartalmazó adatkörökhöz történő térítésmentes hozzáféréshez.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2019. november 29.

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.